

Agencija za znanost i visoko obrazovanje

POJMOVNIK
osnovnih termina i definicija u području
osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju

ZAGREB 2007.

Priredili:
Mina Đorđević
prof. dr.sc. Damir Boras

PREDGOVOR

S formalizacijom i institucionalizacijom sustava osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju koji se provode na većini sveučilišta i njihovih sastavnica ukazala se potreba za izradom pojmovnika koji bi opisao termine i definicije s kojima se dionici ovog sustava susreću pri njegovoj provedbi ili u teoriji.

Kako bi se hrvatskoj akademskoj zajednici, zaposlenicima visokih učilišta, državnim službenicima te svim ostalim zainteresiranim stranama približilo iznimno multidisciplinarno područje osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju (koje valja obraditi s psihološkog, sociološkog, ekonomskog i mnogih drugih aspekata), pristupilo se izradi ovoga pojmovnika odnosno prikupljanju, objedinjavanju i pročišćavanju opsežne terminologije iz postojećih domaćih i stranih izvora.

U tom smislu konzultirani su dokumenti kao što su Polazne osnove Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira – prijedlog koji je izradila radna skupina Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (2007., Zagreb) te Združeni studiji Nacionalne zaklade za znanost, visoko školstvo i tehnološki razvoj Republike Hrvatske (2007., Rijeka), a kao temelj pripreme pojmovnika poslužili su prijevod **UNESCO-CEPES**-ovog dokumenta «**Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions**» i dokument Uvod u projekt «**Usklađivanje obrazovnih struktura u Europi**» koji se provodi u sklopu programa **TEMPUS-SOCRATES**.

Misao vodilja pri odabiru termina i definicija uvrštenih u pojmovnik bila je zadržati općenitost, dati okvir te ukazati na širinu mogućnosti i sloboda koju sustav osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju daje svim svojim sastavnicama te istovremeno postići primjenjivost tih definicija i pojmova u postojećem okruženju sustava visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Razlog je tomu uvažavanje različitih koncepata kvalitete u visokom obrazovanju kao što su koncept *kvalitete kao svrsishodnost (fitness for purpose)*, koji ističe važnost uporabe onih procedura osiguranja kvalitete koje pridonose ostvarenju ciljeva, misije i u konačnici svrhe određenog visokog učilišta, zatim koncept *kvalitete kao primjerenosti svrhe (fitness of purpose)*, prema kojem se na kvalitetu gleda kao na primjerenost odnosno valjanost ciljeva i misije koje je određeno učilište zacrtalo, te koncept kvalitete kao izvrsnosti i kvalitete kao kontinuiranog unaprjeđenja ili poboljšanja. Drugi je razlog ovakvom polazištu želja da se izbjegne podložnost mogućim promjenama sustava te sukladno tomu i redefiniranje pojedinih pojmova ili procedura koje prema sadašnjim definicijama dugoročno ostavljaju prostor za različite načine primjene u skladu s pojedinačnim zahtjevima učilišta. I konačno, ovakav se pristup zauzeo sa sviješću o važnosti *genius loci* svake pojedine visokoobrazovne ustanove koji usmjerava njezine težnje, nastojanja i kretanja i predstavlja bitan čimbenik pri ustrojavanju i provedbi sustava osiguranja kvalitete. Jedan od primjera raznolikih mogućnosti sustava predstavljaju i različite metode vrednovanja koje se odnose na ocjenjivanje, ocjenjivanje prema referentnim vrijednostima, unutarnje i vanjsko vrednovanje, pregled kolega stručnjaka, procjenu kvalitete i druge postupke koji se mogu provoditi pojedinačno ili u kombinaciji ovisno o procjeni korisnosti pojedine metode za uspostavu sustava stalnog unaprjeđenja kvalitete odnosno održivog sustava kulture kvalitete.

FOREWORD

Along with the ongoing formalisation and institutionalisation of the higher education quality assurance (QA) system carried out in the great majority of universities and their constituent parts, came the need for drawing up a glossary of terms and definition used by the QA system stakeholders in theory and practice. The collection, selection and consolidation of extensive terminology from various national and international sources has been done in order to bring such markedly multidisciplinary field as QA in higher education (which needs to be approached from psychological, sociological, economic and many other aspects) closer to the Croatian academic community, higher education institutions' staff and personnel, civil servants and all other interested parties.

For that purpose, an extensive range of sources has been consulted such as documents „Starting Points for Croatian Qualification Framework“ (2007., Zagreb) and „Joint Study Programmes“ published by the National Foundation for Science, Higher Education and Technological Development of the Republic of Croatia (2007., Rijeka), while the translation of the UNESCO-CEPES document „**Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions**“ and TEMPUS-SOCRATES document „**Tuning Educational Structures in Europe**“ served as a basis for development of this glossary.

The process of selection of terms and definitions for their inclusion in the glossary was guided by the thought to retain the generality of the approach, provide a framework for the QA system and point to the vast possibilities and freedoms that this scheme leaves to all its components while, simultaneously, achieving applicability of those terms and definition within existing higher education system in the Republic of Croatia. The main idea behind such approach was to produce a comprehensive glossary that takes various concepts of quality in higher education into account. Some of these concepts include: a) *quality as fitness for purpose* concept which highlights the significance of the QA procedures focusing on the realization of the objectives, mission and purpose of a certain higher education institution (HEI); b) *quality as fitness of purpose* concept that sees the quality as adequacy or validity of objectives and mission set by a certain HEI; then c) the concept of quality as excellence; and d) the concept of quality as permanent enhancement. Furthermore, the task of preparing this glossary was driven by the intention to avoid possible effects that potential QA system restructuring may cause, such as the need for redefinition of certain terms or procedures, which, in the manner they are covered in this glossary, allow for various types of their application, whilst still being in line with the requirements of individual institution. At last, this approach was taken bearing in mind the importance of *genius loci* of each and every HEI, which stirs institution's tendencies, endeavours and routes and, hence, constitutes a relevant factor in organisation and implementation of the QA system. An example of the broad manoeuvre area that the QA system offers include various evaluation methods including assessment, benchmarking, internal and external evaluation, peer review, quality audit and other procedures that may be implemented individually or in combination, depending on the estimated benefit of a certain method for setting up the system based on continuous quality enhancement and sustainable quality culture.

AKREDITACIJA

Postupak putem kojeg (ne)vladino ili privatno tijelo ocjenjuje kvalitetu visokog učilišta u svoj njegovoj ukupnosti ili kvalitetu studijskog programa kako bi se službeno utvrdilo ispunjava li predmet vrednovanja minimalne postavljene kriterije i standarde.

Uobičajeni je ishod ovog procesa dodjela statusa priznavanja (da/ne odluka) ili, kada je to primjereno, izdavanje dopusnice za rad s vremenskim ograničenjem. Postupak akreditacije može podrazumijevati početnu i periodičnu samoanalizu i vrednovanje vanjskih kolega stručnjaka. Postupak akreditacije uglavnom uključuje provedbu posebnih aktivnosti na sljedeće tri razine:

a) postupak samovrednovanja provodi znanstveno-nastavno i administrativno osoblje zaposleno na visokom učilištu odnosno osoblje angažirano na studijskom programu koji je predmet vrednovanja, a krajnji ishod tog postupka predstavlja izvješće izrađeno na temelju niza standarda i kriterija koje je definiralo akreditacijsko tijelo,

b) studijski posjet provodi prosudbena skupina akreditacijskog tijela koja pregledava dokumentaciju visokog učilišta, posjećuje prostorije visokog učilišta, obavlja razgovore sa znanstveno-nastavnim i administrativnim osobljem te izrađuje izvješće koje sadrži preporuku povjerenstvu akreditacijskog tijela u vezi s odlukom o akreditaciji pojedinog visokog učilišta,

c) ocjena dokaza i izricanje preporuka na temelju utvrđenog niza kriterija vezanih uz kvalitetu čiji je krajnji ishod službena odluka akreditacijskog tijela koja se dostavlja visokom učilištu i, gdje je to prikladno, svim njegovim sastavnicama.

AKREDITACIJA VISOKOG UČILIŠTA

Pod ovim se pojmom podrazumijeva akreditacija cjelokupnog visokog učilišta sa svim njegovim obrazovnim programima, lokacijama, metodama prijenosa znanja, isključujući kvalitetu pojedinih studijskih programa.

AKREDITACIJA STUDIJSKOG PROGRAMA

Pod ovim se pojmom podrazumijeva akreditacija pojedinog studijskog programa koji se planira provoditi na akreditiranom visokom učilištu pri čemu se uzima u obzir akademska kvaliteta programa odnosno sposobnost programa da stvori studente s visokim izlaznim kompetencijama primjenjivim u praksi.

ACCREDITATION

The process by which a (non-) governmental or private body evaluates the quality of a higher education institution as a whole or of a specific educational programme in order to formally recognize it as having met certain predetermined minimal criteria or standards. The result of this process is usually the awarding of a status (a yes/no decision), of recognition, and sometimes of a license to operate within a time-limited validity. The process can imply initial and periodic self-study and evaluation by external peers. The accreditation process generally involves three steps with specific activities:

(i) a self-evaluation process conducted by the faculty, the administrators, and the staff of the institution or academic programme, resulting in a report that takes as its reference the set of standards and criteria of the accrediting body;

(ii) a study visit, conducted by a team of peers, selected by the accrediting organization, which reviews the evidence, visits the premises, and interviews the academic and administrative staff, resulting in an assessment report, including a recommendation to the commission of the accrediting body;

(iii) examination by the commission of the evidence and recommendation on the basis of the given set of criteria concerning quality and resulting in a final judgment and the communication of the formal decision to the institution and other constituencies, if appropriate.

INSTITUTIONAL ACCREDITATION

The term refers to the accreditation of the whole institution, including all its programmes, sites, and methods of delivery, without any implication as to the quality of the study programmes of the institution.

PROGRAMME ACCREDITATION

The term refers to the accreditation of an individual programme of study proposed to be carried out by the accredited institution, where special attention is devoted to the academic quality of the programme of study, that is, its ability to provide students with high competences applicable in practice.

OCJENJIVANJE

1. Postupak sustavnog prikupljanja, kvantificiranja i korištenja informacija radi donošenja prosudbe o učinkovitosti nastave i primjerenosti kurikuluma visokog učilišta u cijelosti (institucionalno ocjenjivanje) ili pojedinih obrazovnih programa (ocjenjivanje obrazovnih programa). Ovaj postupak uključuje vrednovanje temeljnih aktivnosti visokog učilišta (prikupljanje kvantitativnih i kvalitativnih dokaza o ishodima obrazovnih aktivnosti i istraživanja). Ocjenjivanje je postupak neophodan za ovjerovljenje službene odluke o akreditaciji, no ono nužno ne dovodi do odluke o ishodu postupka akreditacije.

2. Tehnički oblikovan proces vrednovanja ishoda učenja studenata te unaprjeđenja učenja i razvoja studenata kao i učinkovitosti nastave.

PROVJERA

Postupak pregleda i prosudbe visokog učilišta ili studijskog programa kojim se ispituje odgovornost predmeta vrednovanja odnosno utvrđuje jesu li navedeni ciljevi i težnje/svrhe doista ispunjene (u smislu kurikuluma, osoblja, infrastrukture itd.)

PROVJERA UČILIŠTA

Postupak čije osnovno polazište počiva na traženju i provjeri dokaza te pregledu kolega stručnjaka čime se ispituju postupci i mehanizmi osiguranja i unaprjeđenja kvalitete visokog učilišta. Posebna se pozornost posvećuje procjeni odgovornosti visokog učilišta u smislu upravljanja kvalitetom i akademskim standardima.

IZVJEŠĆE S PROVJERE / IZVJEŠĆE S OCJENJIVANJA / IZVJEŠĆE S VREDNOVANJA

1. Dokument izrađen na temelju pregleda kolega stručnjaka provedenog tijekom obilaska učilišta u svrhu donošenja ocjene o kvaliteti odnosno, općenito gledajući, o kvaliteti ustanove, akademskim standardima, obrazovnoj infrastrukturi i osoblju. U izvješću o visokom učilištu potrebno je opisati na koji je način ustrojen splet procedura za osiguranje kvalitete visokog učilišta kao i učinke tog ustrojstva na kvalitetu obrazovnih programa. Izvješće s provjere dostavlja se visokom učilištu, najprije u obliku nacrtu radi dobivanja povratne informacije od predmetnog učilišta, a zatim u konačnom, službenom obliku. Ono, između ostaloga, sadrži opis metoda provjere, nalaze provjere, zaključke prosudbene skupine i različite

ASSESSMENT

1. The process of the systematic gathering, quantifying, and using of information in view of judging the instructional effectiveness and the curricular adequacy of a higher education institution as a whole (institutional assessment) or of its educational programmes (programme assessment). It implies the evaluation of the core activities of the higher education institution (quantitative and qualitative evidence of educational activities and research outcomes). Assessment is necessary in order to validate a formal accreditation decision, but it does not necessarily lead to an accreditation outcome.

2. A technically designed process for evaluating student learning outcomes and for improving student learning and development as well as teaching effectiveness.

AUDIT

The process of reviewing an institution or a programme that is primarily focused on the accountability of the latter, evaluating/determining if the stated aims and objectives (in terms of curriculum, staff, infrastructure, etc.) are met.

INSTITUTIONAL AUDIT

An evidence-based process carried out through peer review that investigates the procedures and the mechanisms by which an institution ensures its quality assurance and quality enhancement. It specifically addresses the final responsibility for the management of quality and standards that rests with an institution as a whole.

AUDIT REPORT / ASSESSMENT REPORT / EVALUATION REPORT

1. The document prepared following a quality assessment peer review team site visit that is generally focused on institutional quality, academic standards, learning infrastructure, and staffing. The report about an institution describes the quality assurance (QA) arrangements of the institution and the effects of these arrangements on the quality of its programmes. The audit report is made available to the institution, first in draft form for initial comments, and then in its final, official form. It contains, among other things, the description of the method of the audit, the findings, the conclusions of the auditors, and various appendices listing the questions asked. In Europe, the document is often called an "evaluation report" or an

odatke u kojima se navode pitanja postavljena tijekom vrednovanja, dobiveni odgovori i sl. Ovaj se dokument u Europi uobičajeno naziva „izvješće s vrednovanja“ ili „izvješće s ocjenjivanja“.

2. Ovakvo se izvješće može pripremiti i o akreditacijskoj agenciji opisujući ustroj njezina sustava osiguranja kvalitete i učinke tog ustroja na kvalitetu programa ustanova za koje je ona odgovorna.

UNUTARNJA PROVJERA

Ovisno o tome tko provodi provjeru, postoje tri temeljna načina unutarnje provjere koja se provodi na visokim učilištima: a) prosudbena skupina sastavljena od predstavnika nastavnog osoblja predmetnog učilišta, b) konzorcij za unutarnju provjeru koji može pružiti uslugu provjere klijentima unutar i izvan predmetnoga sektora te c) konzultantska kuća koja provodi unutarnju provjeru.

REFERENTNA VRIJEDNOST

Standard, referentna točka ili kriterij prema kojem se kvaliteta predmetnog subjekta mjeri, prosuđuje i vrednuje te prema kojem se mjeri ishod određene aktivnosti. Pojam referentna vrijednost predstavlja razinu provedbe najbolje prakse. Izrada referentnih vrijednosti nužna je pretpostavka cijeloga postupka ocjenjivanja prema referentnim vrijednostima, .

PRIKAZ REFERENTNE VRIJEDNOSTI

Izričita izjava o akademskim standardima i ishodima definiranim za svako pojedino znanstveno područje. Neke zemlje (npr. Velika Britanija), u sklopu postupka osiguranja kvalitete, definiraju referentne vrijednosti za pojedinu skupinu znanstvenih područja.

REFERENTNIH VRIJEDNOSTI ZNANSTVENOG PODRUČJA / PRIKAZ REFERENTNIH VRIJEDNOSTI ZNANSTVENOG PODRUČJA

Prikaz referentnih vrijednosti znanstvenog područja predstavlja za akademsku zajednicu sredstvo za opisivanje prirode i obilježja programa u pojedinom znanstvenom području kao i opća očekivanja vezana uz standarde akademskih stupnjeva u određenom znanstvenom području. Prikaz referentnih vrijednosti znanstvenog područja služi više kao prikaz referentnih točaka u okviru osiguranja kvalitete, a manje kao preskriptivna izjava povezana s kurikulumom.

“assessment report”.

2. Such a report may also be prepared about an accreditation agency, describing its quality assurance arrangements and the effect of these arrangements on the quality of the programmes in the institutions for which it is responsible.

INTERNAL AUDIT:

There are currently three main modes for the provision of internal audit within higher education: (i) in-house team employed as staff members by the respective institutions; (ii) audit consortium (which may provide services to a number of clients both within and outside the sector); and (iii) consultancy firm that undertake internal audits.

BENCHMARK

A standard, a reference point, or a criterion against which the quality of something can be measured, judged, and evaluated, and against which outcomes of a specified activity can be measured. The term, benchmark, means a measure of best practice performance. The definition of a benchmark is one necessary step in the overall process of benchmarking.

BENCHMARK INFORMATION

Explicit national statements of academic standards or outcomes for individual subjects. Some countries (e.g., the United Kingdom) develop benchmarks of this type in regard to a certain group of subjects as part of their quality assurance process.

SUBJECT BENCHMARK / SUBJECT BENCHMARK STATEMENTS

Subject benchmark statements provide means for the academic community to describe the nature and characteristics of programmes in a specific subject and the general expectations about standards for the award of a qualification at a given level in a particular subject area. They are reference points in a quality assurance framework more than prescriptive statements about curricula.

OCJENJIVANJE PREMA REFERENTNIM VRIJEDNOSTIMA

Standardizirana metoda prikupljanja i izvješćivanja o kritičnim operativnim podacima koja se provodi omogućivanjem relevantne usporedbe izvedaba različitih ustanova ili programa, obično s obzirom na utvrđivanje dobre prakse, dijagnosticiranje problema u izvedbi i identificiranje prednosti. Ocjenjivanje prema referentnim vrijednostima predstavlja za učilište (ili studijski program) vanjsku referencu ili najbolju praksu na kojoj se temelji vrednovanje te na temelju koje se definiraju radni procesi.

Ocjenjivanje prema referentnim vrijednostima definira se i kao:

- dijagnostički instrument (pomoć pri prosudbi o kvaliteti)
- alat samounaprjeđenja (alat upravljanja kvalitetom/alat osiguranja kvalitete) koji pomaže ustanovi (studijskom programu) pri usporedbi s drugim relevantnim dionicima sustava u pogledu pojedinih aspekata izvedbe i u cilju iznalaženja načina za poboljšanje sadašnje izvedbe
- otvoreno i suradničko vrednovanje usluga i postupaka s ciljem učenja iz dobrih praksi
- metoda upućivanja ustanove u način provedbe poboljšanja
- trajan, sustavan postupak stalnog uspoređivanja i mjerenja radnih procesa jedne ustanove u odnosu na drugu uz primjenu izvanjskog pogleda na unutarnje aktivnosti.

Ocjenjivanje prema referentnim vrijednostima podrazumijeva konkretne korake i strukturirane postupke. Postoji nekoliko vrsta ocjenjivanja prema referentnim vrijednostima ovisno o tome što se uspoređuje, odnosno ovisno o vrsti informacija koju ustanova prikuplja:

- a) strateško ocjenjivanje prema referentnim vrijednostima – usredotočeno na ono što je učinjeno, na strategije koje učilište koristi kako bi bilo konkurentno,
 - b) operativno ocjenjivanje prema referentnim vrijednostima - usredotočeno na način kako je nešto učinjeno, koliko je dobra izvedba drugih učilišta te na koji je način ta izvedba postignuta te
 - c) ocjenjivanje prema referentnim vrijednostima zasnovano na podacima – statističko ocjenjivanje prema referentnim vrijednostima koje se bavi usporedbom podataka o rezultatima ustanove i konvencionalnih pokazatelja izvedbe.
- Postoji, također, i unutarnje/vanjsko i vanjsko suradivačko/transindustrijsko/implicitno ocjenjivanje prema referentnim vrijednostima. S obzirom na

BENCHMARKING

A standardized method for collecting and reporting critical operational data in a way that enables relevant comparisons among the performances of different organizations or programmes, usually with a view to establishing good practice, diagnosing problems in performance, and identifying areas of strength. Benchmarking gives the organization (or the programme) the external references and the best practices on which to base its evaluation and to design its working processes.

Benchmarking is also defined as:

- a diagnostic instrument (an aid to judgments on quality);
 - a self-improvement tool (a quality management/quality assurance tool) allowing organizations (programmes) to compare themselves with others regarding some aspects of performance, with a view to finding ways to improve current performance;
 - an open and collaborative evaluation of services and processes with the aim of learning from good practices;
 - a method of teaching an institution how to improve;
 - an on-going, systematically oriented process of continuously comparing and measuring the work processes of one organization with those of others by bringing an external focus on internal activities.
- Benchmarking implies specific steps and structured procedures. Depending on what is being compared or the type of information an institution is gathering, there are different types of benchmarking:

a) strategic benchmarking - focusing on what is done, on the strategies organizations use to compete

b) operational benchmarking - focusing on how things are done, on how well other organizations perform, and on how they achieve performance

c) data-based benchmarking - statistical benchmarking that examines the comparison of data-based scores and conventional performance indicators

There is also internal/external and external collaborative/trans-industry/ implicit benchmarking. Within different types, benchmarking may be either

različite vrste ocjenjivanja prema referentnim vrijednostima, ono može biti vertikalno (usmjereno na kvantificiranje troškova, radnog opterećenja i produktivnosti učenja u određenim studijskim programima) ili horizontalno (ispituje troškove ishoda pojedinog procesa koji prelazi okvire jednog studijskog programa).

NAJBOLJA PRAKSA

Vrhunska metoda ili inovativan postupak koji uključuje stvarnu, prihvaćenu razinu sigurnih i razumnih praksi čiji je ishod poboljšanje izvedbe visokih učilišta ili studijskih programa i koji je neka druga istorazinska ustanova obično prepoznala kao „najbolji“. Najbolja praksa nužno ne predstavlja apsolutni, ultimativni primjer ili obrazac čija primjena osigurava poboljšanu izvedbu visokog učilišta ili studijskog programa, već se ona više odnosi na identificiranje najboljeg pristupa specifičnoj situaciji s obzirom da se učilišta i programi uvelike razlikuju u ustrojstvu i misiji.

CERTIFICIRANJE

Postupak kojim agencija ili udruga priznaje postignuće utvrđenih standarda kvalitete te u skladu s time obično daje određene povlastice ciljanom pojedincu (studentu ili nastavniku).

KODEKS PRAKSE

Kodeks prakse predstavlja dokument koji, iako ne postavlja obvezne zahtjeve, opisuje minimalne zahtjeve za provedbu provjere te one zahtjeve koji upućuju na prakse koje se smatraju vrijednima razmatranja. Kodeksom se utvrđuje iscrpan niz očekivanja cijelog sustava koja se odnose na pitanja vezana uz upravljanje akademskom kvalitetom i standardima u visokom obrazovanju. Kodeks ustanovama pruža mjerodavnu referentnu točku u smislu svjesnog, aktivnog i sustavnog osiguranja akademske kvalitete i standarda studijskih programa, akademskih stupnjeva i kvalifikacija. Kodeks polazi od pretpostavke da je svaka ustanova, uzimajući u obzir načela i prakse prihvaćene na nacionalnoj razini, razvila svoj vlastiti sustav provjere vlastite kvalitete i standarda te provjere učinkovitosti sustava osiguranja kvalitete. Pri izradi Kodeksa provode se savjetovanja s brojnim stručnjacima praktičarima.

vertical (aiming at quantifying the costs, workloads, and learning productivity of a predefined programme area) or horizontal (looking at the costs of outcomes of a single process that cuts across more than one programme area).

BEST PRACTICE

A superior method or an innovative process involving an actual accepted range of safe and reasonable practices resulting in the improved performance of a higher education institution or programme, usually recognized as “best” by other peer organizations. A best practice does not necessarily represent an absolute, ultimate example or pattern, the application of which assures the improved performance of a higher education institution or programme; rather, it has to do with identifying the best approach to a specific situation, as institutions and programmes vary greatly in constituencies and scope.

CERTIFICATION

The process by which an agency or an association acknowledges the achievement of established quality standards and usually grants certain privileges to the target individual (student or teacher).

CODE OF PRACTICE

A Code of Practice is a document, with no mandatory requirements, that describes the minimum audit requirements and those that are considered to reveal a practice worthy of consideration. A Code identifies a comprehensive series of system-wide expectations covering matters relating to the management of academic quality and standards in higher education. It provides an authoritative reference point for institutions as they consciously, actively, and systematically assure the academic quality and standards of their programmes, awards, and qualifications. A Code assumes that, taking into account nationally agreed upon principles and practices, each institution has its own systems for independent verification both of its quality and standards and of the effectiveness of its quality assurance systems. In developing a Code, extensive advice is sought from a range of knowledgeable practitioners.

BODOVI

Studijski je bod općeprihvaćena vrijednost koja se koristi za mjerenje studentskog radnog opterećenja s obzirom na vrijeme koje je potrebno za završavanje jedinice studijskog programa odnosno ostvarivanje ishoda učenja. Bod omogućuje studentima i nastavnicima utvrđivanje obima i razine učenja polazeći od postignutih ishoda učenja i procijenjenog opterećenja izraženog u satima rada.

Bod se može dodijeliti za priznavanje postignutog ishoda na specifičnoj razini i na temelju nečijeg radnog iskustva kao prethodno učenje ili temeljem obavljanja zadataka tijekom sudjelovanja u programskim jedinicama. Stečeni se bod ne može poništiti iako u posebnim okolnostima ustanova može postaviti pravilo da se bodovi moraju steći u određenom vremenskom razdoblju kako bi se mogli priznati kao dio cjelovita studijskog programa. To je obično slučaj u područjima u kojima se spoznaje brzo mijenjaju, primjerice u medicini, informatici i sl.

PRIKUPLJANJE STUDIJSKIH BODOVA

Akumulacija kredita proces je skupljanja bodova unutar programa. U sustavu akumulacije bodova potrebno je skupiti određen broj bodova u skladu sa zahtjevima programa kako bi se uspješno završio program ili dio programa. Bodovi se dodjeljuju i akumuliraju samo onda kada je postignut određen ishod učenja koji je potvrđen u procesu vrednovanja. Studenti mogu koristiti sustav akumulacije bodova za prijenos bodova postignutih tijekom praktičnih programa ili stečenih u drugoj obrazovnoj ustanovi. Bodovi se, također, mogu prenositi i između programa u istoj ustanovi, između različitih ustanova u zemlji ili na međunarodnoj razini (obično s ograničenjima u pogledu ukupnog broja bodova koji se mogu prenositi). Studijski bod koji je student stekao na određenom visokom učilištu može se priznati na drugom učilištu ovisno o zajedničkim obilježjima koje dva programa imaju u smislu razine i konteksta. Taj proces studentu omogućuje studij određenih jedinica i modula, a da pritom ne mora odmah postići i akademsko priznanje (diplomu, potvrdu), ali isto tako omogućuje dobivanje potvrda za djelomično dovršeni program temeljem prikupljenih bodova. U svakom slučaju diplomu dodjeljuje ustanova i ona odlučuje mogu li se bodovi skupljeni drugdje prihvatiti kao dio rada koji je potreban za određeni program.

CREDITS

A credit is a generally agreed-upon value used to measure a student workload in terms of learning time required to complete course units, resulting in learning outcomes.

Based on the achievement of learning outcome and associated workload measured in time, the credit enables students and teachers to assess the volume and level of learning.

A credit may be awarded to a learner in recognition of the verified achievement of designated outcomes at a specific level through work based learning or prior learning as well as through coursework. Credit cannot normally be lost once achieved, although in particular circumstances an institution can lay down that credits must have been awarded within a certain timeframe to be recognized as part of the study programme. This will be the case in subject areas where knowledge and skills are subject to rapid change, e.g. medicine, informatics, etc.

ACCUMULATION OF STUDY CREDITS

Credit accumulation is the process of collecting credits for learning within degree programmes. In a credit accumulation system a specified number of credits must be obtained in order to complete successfully a study programme or part thereof, according to the requirements of the programme. Credits are awarded and accumulated only when the successful achievement of the required learning outcomes is confirmed by assessment. Learners can use the credit accumulation system to transfer or “cash in” credits achieved from work-based learning/different programmes within and between educational institutions. Credits are also transferable between programmes in the same institution, between different institutions within the same country, or intentionally (often with certain limits about the proportion of the total that can be transferred). Credit gained by a student in a given higher education institution may be recognized in another institution, depending upon the commonality in terms of level and context.

The process allows learners to study individual units and modules without immediately achieving an academic award, and also allows for the award of interim awards where students do not complete a full programme leading to the award of a degree. In every case it is the institution that will award the degree that decides which credits earned elsewhere can be accepted as part of the work required for the degree.

KOMPETENCIJE

Kompetencije predstavljaju dinamičnu kombinaciju kognitivnih i metakognitivnih vještina, znanja i razumijevanja, međuljudskih, intelektualnih i praktičnih vještina te etičkih vrijednosti. Razvoj tih kompetencija cilj je svakog obrazovnog programa. Kompetencije se razvijaju u svim programskim jedinicama i utvrđuju u različitim stupnjevima programa. Neke su kompetencije područno specifične (svojevrsne određenoj disciplini), dok su druge generičke (zajedničke svim programima). Uobičajeno je da se razvoj kompetencija odvija ciklički i na integriran način tijekom cijelog programa.

ECTS bodovi - Europski sustav prijenosa bodova

ECTS bodovi predstavljaju rezultat projekta Europske zajednice započet u okviru programa ERASMUS (1988.-1995.). Sustav je u širem smislu razvijen u razdoblju od 1995. do 1999. godine u sklopu sastavnice visokog obrazovanja programa SOCRATES i programa ERASMUS te se pokazao učinkovitim alatom za postizanje transparentnosti kurikuluma i akademsko priznavanje. Aktivnost ECTS-a dvostruka je: s jedne strane studentima koji su studij završili u inozemstvu osigurava akademsko priznavanje i time potiče mobilan pristup studiranju, a s druge strane visokim učilištima pruža transparentnost kurikuluma nudeći detaljne informacije u vezi s predmetnim kurikulumom i njegovom relevantnošću u pogledu stečenog akademskog stupnja i omogućujući visokim učilištima održavanje autonomije i preuzimanje odgovornosti za sve odluke u vezi s postignućima studenata. Bolonjska deklaracija smatra ECTS zajedničkim okvirom za izradu kurikuluma i studentsku mobilnost u okviru Europskog prostora visokog obrazovanja.

KRITERIJI

Mjerilo, kontrolna točka i referentna vrijednost kojom se ispituje postignuće određenih ciljeva i/ili standarda. Kriterij relativno detaljno opisuje obilježja zahtjeva i uvjeta koje je potrebno ispuniti (kako bi se zadovoljio standard) te time pruža (kvantitativnu i/ili kvalitativnu) osnovu za donošenje zaključka o vrednovanju.

KRITERIJ IZVEDBE

Mjerilo, kontrolna točka i referentna vrijednost koja se koristi za donošenje prosudbe o postignuću standarda izvedbe. Kao odlike, obilježja ili dimenzije standarda studentske izvedbe kriteriji izvedbe pokazuju u kojoj mjeri studenti ispunjavaju očekivanja u vezi s

COMPETENCES

Competences represent a dynamic combination of cognitive and metacognitive skills, knowledge and understanding, interpersonal, intellectual and practical skills and ethical values. Fostering these competences is the object of all educational programmes.

Competences are developed in all course units and assessed at different stages of a programme. Some competences are subject-area related (specific to a field of study), while others are generic (common to any degree course). It is normally the case that competence development proceeds in an integrated and cyclical manner throughout a programme.

ECTS (European Credit Transfer System)

ECTS is an outcome of the European Community project initially established under the ERASMUS Programme (1988-1995). It was developed more broadly between 1995-1999 under the higher education component of the SOCRATES Programme, ERASMUS, and proved to be an effective tool for creating curricular transparency and facilitating academic recognition. The activity of ECTS is twofold: on the one hand, it guarantees academic recognition to students of studies completed abroad and furthermore enables studies abroad; on the other hand, it provides higher education institutions with curricular transparency by offering detailed information regarding the respective curricula and their relevance in terms of an earned degree and by enabling higher education institutions to preserve their autonomy and responsibility for all decisions regarding student achievement. The Bologna Declaration takes ECTS as the common framework for curriculum design and student mobility within the envisaged European Higher Education Area.

CRITERIA

Yardsticks/checkpoints/benchmarks by which the attainment of certain objectives and/or standards can be examined. Criteria describe in a certain degree of detail the characteristics of the requirements and conditions to be met [in order to meet a standard] and therefore provide the (quantitative and/or qualitative) basis on which an evaluative conclusion is drawn.

PERFORMANCE CRITERIA

Yardsticks/checkpoints/benchmarks that are used to judge the attainment of performance standards. As qualities, characteristics, or dimensions of a standard for student performance, they indicate how well students meet expectations of what they should know

njihovim znanjima i sposobnostima, što se izražava različitim stupnjevima uspjeha putem ocjena ili bodovnih razreda.

KULTURA DOKAZA

Kultura dokaza, s obzirom da je u odnosu s kulturom kvalitete u ustanovi, predstavlja upravo taj stečeni habitus visokih učilišta i temelji se na jasnim etičkim vrijednostima, načelima i pravilima koja se sastoje od samovrednovanja ishoda učenja, pri čemu se angažira nastavno i administrativno osoblje radi pažljivog i redovitog prikupljanja, odabira i korištenja relevantnih pokazatelja uspješnosti visokog učilišta da bi se obavijestilo i dokazalo, kada (i kome) je to potrebno, da su aktivnosti u određenom području zadovoljavajuće (npr. planiranje u ustanovi, donošenje odluke, kvaliteta, itd.), odnosno da bi se poboljšali ishodi učenja i nastave. „Kultura dokaza“ (što nije isto što i „kultura profesionalne tradicije i povjerenja“) predstavlja empiričku osnovu kulture kvalitete visokih učilišta. Kao što je formulirano u standardima Zapadne udruge škola i koledža, kultura dokaza koju bi visoka učilišta trebala razviti podrazumijeva poticanje pružanja empirijskih podataka koji pokazuju da su programi učilišta koje je predmet vrednovanja konzistentni s ciljevima i misijom učilišta, a ne s nekom unaprijed zadanom listom zahtjeva.

(RAZINSKI) DESKRIPTOR

Razinski deskriptor tvrdnja je koja pokazuje dubinu i opseg učenja u određenom stupnju programa. Deskriptori služe kao vodič za vrstu zahtjeva ili očekivanja kojima student mora udovoljiti na svakoj razini programa. Deskriptori vode studenta i nastavnika kroz kurikulum s obzirom na složenost, relativne zahtjeve i autonomiju studenta. Ti se opći deskriptori mogu primijeniti na specifične discipline i načine učenja. Razinski su deskriptori korisni pri izradi kurikuluma, dodjeljivanju bodova, validaciji programa i u uputama za priznavanje učenja iz iskustva i iz neformalnog učenja te za planiranje profesionalnog razvoja nastavnog osoblja.

and be able to do, as expressed by varying gradients of success by (scoring) rubrics or by grades.

CULTURE OF EVIDENCE

As it relates to institutional quality culture, the culture of evidence is that habit acquired in a higher education institution and based on clear ethical values, principles, and rules, which consists of the self-evaluation of its learning outcomes, engaging the teaching staff and the academic administration in a thoughtful, regular collection, selection, and use of relevant institutional performance indicators, in order to inform and prove, whenever (and to whomever) necessary, that it is doing well in specific areas (e.g., institutional planning, decision-making, quality, etc.) and for the purpose of improving its learning and teaching outcomes. The “culture of evidence” (as opposed to “a culture of professional tradition and trust”) is the empirical basis for the quality culture of a higher education institution. As formulated within the new WASC (Western Association of Schools and Colleges) standards, the culture of evidence requested from a higher education institution implies that the institution is stimulated to be able to provide empirical data that its programmes are consistent with its own mission and not with some pre-given “check list” of requests.

DESCRIPTOR (LEVEL)

Level descriptors are statements that provide a broad indication of learning appropriate to attainment at a particular level, describing the characteristics and context of learning expected at that level. They are designed to support the reviewing of specified learning outcomes and assessment criteria in order to develop particular modules and units and to assign credits at the appropriate level. The descriptors guide the learner, teachers and curriculum with respect to the complexity, relative demand and learner autonomy. These general descriptors can be applied to specific subject disciplines and ways of learning. Level descriptors are useful for curriculum design, assignment of credits, validation, guidelines for recognition of learning from experience and of non formal learning and for staff development.

(KVALIFIKACIJSKI) DESKRIPTOR

Deskriptori razine predstavljaju iskaze koji postavljaju ishode glavnih kvalifikacija na određenoj razini visokog obrazovanja (obično stečenih akademskih stupnjeva) te prikazuju prirodu razlike među razinama. Na određenim razinama može postojati više od jedne vrste kvalifikacije. Prvi dio kvalifikacijskog deskriptora (koji je osobito važan za izradu, odobravanje i analizu studijskih programa) predstavlja iskaz o ishodima tj. studentskom postignuću koje je pojedini student u stanju demonstrirati radi stjecanja kvalifikacija. Drugi dio (koji je osobito važan poslodavcima) iskaz je o širim sposobnostima koje se očekuju od prosječnog studenta. Prema periodičnom pregledu postojećih kvalifikacijskih deskriptora te u svjetlu razvoja drugih referentnih točaka kao što su referentne vrijednosti, dodatni kvalifikacijski deskriptori razrađeni su na svakoj pojedinoj razini. S namjerom izgradnje Europskog prostora visokog obrazovanja Združena inicijativa za kvalitetu (Joint Quality Initiative (JQI)) predložila je razmatranje izrade deskriptora za razinu prvostupnika i magistra struke (BaMa deskriptori) koji bi bili prepoznatljivi na europskoj razini te bi se mogli koristiti u različite svrhe ovisno o posebnom nacionalnom, regionalnom ili institucionalnom kontekstu ili zadanosti.

UČINKOVITOST (OBRAZOVANJA)

Izlazni rezultat posebnog pregleda/analize (npr. analiza učinkovitosti obrazovanja koju je provela Zapadna udruga škole i koledža ili njezino Izvješće o institucionalnoj učinkovitosti) koji se mjeri razinom (kvalitete) postignuća posebnih ciljeva obrazovanja odnosno razinom na kojoj je visoko učilište ispunilo posebne uvjete. Efektivnost (učinkovitost) razlikuje se od efikasnosti koja se mjeri veličinom izlaznog rezultata odnosno korištenih inputa. Kao primarno mjerilo uspjeha studijskog programa ili visokog učilišta, putem različitih procedura (nadzora, opažanja, obilaska učilišta itd.), moraju se prikupiti jasni pokazatelji, bitne informacije i dokazi koji najbolje oslikavaju učinkovitost ustanove s obzirom na učenje studenata i akademsko postignuće. Mjerenje učinkovitosti obrazovanja stvara dodanu vrijednost kroz proces osiguranja kvalitete i akreditacijski postupak te pridonosi razvoju kulture dokaza na visokom učilištu.

VREDNOVANJE

Vrednovanje poučavanja i učenja u određenom odjelu, kolegiju ili programu obuhvaća sve one aktivnosti koje se odnose na utvrđivanje kvalitete i

DESCRIPTORS (QUALIFICATION)

Qualification descriptors are statements that set out the outcomes of principal higher education qualifications at given levels (usually of an awarded degree) and demonstrate the nature of change between levels. At some levels, there may be more than one type of qualification. The first part of a qualification descriptor (of particular interest to those designing, approving, and reviewing academic programmes) is a statement regarding outcomes, i.e., the achievement of a student that he or she should be able demonstrate for the award of the qualification. The second part (of particular interest to employers) is a statement of the wider abilities that the typical student could be expected to have developed. Upon periodical review of the existing qualification descriptors and in light of the development of other points of reference, such as benchmark statements, additional qualification descriptors at each level are elaborated.

In view of the creation of the European Higher Education Area, the Joint Quality Initiative (JQI) Group proposed considering the development of descriptors for Bachelor's and Master's Degree (BaMa descriptors) that might be shared within Europe and be available for a variety of purposes depending on particular national, regional, or institutional contexts and requirements.

EFFECTIVENESS (EDUCATIONAL)

An output of specific review/analyses (e.g., the WASC Educational Effectiveness Review or its Reports on Institutional Effectiveness) that measure (the quality of) the achievement of a specific educational goal or the degree to which a higher education institution can be expected to achieve specific requirements. It is different from efficiency, which is measured by the volume of output or input used. As a primary measure of success of a programme or of a higher education institution, clear indicators, meaningful information, and evidence best reflecting institutional effectiveness with respect to student learning and academic achievement have to be gathered through various procedures (inspection, observation, site visits, etc.). Engaging in the measurement of educational effectiveness creates a value-added process through quality assurance and accreditation review and contributes to building, within the institution, a culture of evidence.

EVALUATION

Evaluation of teaching and academic studies in a subject or department and the related degree programmes comprises all those activities which aim

svrsishodnosti programa te utvrđivanje primjerenosti svrhe programa. Snaga i slabost obrazovanja mogu se procijeniti na temelju provjera i analize primijenjenih načina osiguranja kvalitete. Vrednovanje se može provoditi pomoću unutarnjih i vanjskih postupaka. Glavni je cilj primjene postupaka vanjskog i unutarnjeg vrednovanja poboljšanje kvalitete stjecanja znanja studenata.

VANJSKO VREDNOVANJE

Postupak u kojem specijalizirana agencija prikuplja podatke, informacije i dokaze o radu ustanove, posebne jedinice predmetne ustanove ili o ključnim aktivnostima ustanove u cilju izrade iskaza o njezinoj kvaliteti. Vanjsko vrednovanje provodi skupina vanjskih kolega stručnjaka tj. predstavnika akademske zajednice ili stručnjaka u predmetnom području koji dolaze iz drugih društveno-gospodarskih grana, a sam se postupak obično sastoji od sljedeće tri aktivnosti:

- i. analiza izvješća o samoanalizi
- ii. obilazak učilišta
- iii. izrada izvješća s vrednovanja

UNUTARNJE VREDNOVANJE, SAMOVREDNOVANJE

Postupak unutarnjeg vrednovanja sastoji se od sustavnog prikupljanja administrativnih podataka, ispitivanja mišljenja studenata i svršenih studenata, vođenja moderiranih intervjua s predavačima i studentima te periodične izrade izvješća sa samovrednovanja. Samovrednovanje u svojoj biti predstavlja zajedničko promišljanje ustanove te mogućnost za unaprjeđenje kvalitete. Izvješće sa samovrednovanja predstavlja polazni skup informacija koji prosudbenoj skupini pri provedbi vanjskog vrednovanja služi kao ishodište.

FORMALNO UČENJE

Strukturirano učenje (u smislu ciljeva učenja, vremena i podrške učenju) na nekoj od obrazovnih ustanova koje završava izdavanjem službenog dokumenta o stjecanju određenog stupnja naobrazbe. Iz perspektive studenta formalno učenje sadrži namjeru.

IZVANFORMALNO UČENJE

Učenje koje nije organizirano unutar neke obrazovne ustanove i u pravilu ne završava izdavanjem službenog dokumenta. Ipak, takvo je učenje strukturirano (postoje ciljevi, određeno vrijeme i podrška učenju). Iz perspektive učenika i izvanformalno učenje sadrži namjeru.

at assessing quality and fitness for purpose and of purpose. Strengths and weaknesses of education and training can be identified by stocktaking, analysis and proposals formulated to ensure the sustainability of quality. Evaluation may be carried out through both internal and external procedures. The main goal in enhancing quality is ensuring that internal and external procedures are used to improve student learning.

EXTERNAL EVALUATION

The process whereby a specialized agency collects data, information, and evidence about an institution, a particular unit of a given institution, or a core activity of an institution, in order to make a statement about its quality. External evaluation is carried out by a team of external experts, peers, or inspectors, and usually requires three distinct operations:

- i. analysis of the self-study report;
- ii. a site visit;
- iii. the drafting of an evaluation report.

INTERNAL EVALUATION, SELF-EVALUATION

The process of self-evaluation consists of the systematic collection of administrative data, the questioning of students and graduates, and the holding of moderated interviews with lecturers and students, resulting in a self-study report. Self-evaluation is basically a collective institutional reflection and an opportunity for quality enhancement. The resulting report further serves as a provider of information for the review team in charge of the external evaluation.

FORMAL LEARNING

Formal learning is a structured learning (with respect to the learning goals, time and learning support) at some HEI, which results in obtainment of an official document confirming the acquirement of a certain educational degree.

NON-FORMAL LEARNING

Non-formal learning is not organized and provided by a certain HEI and, usually, does not result in issuance of an official document. However, such learning is structured (goals are defined, such as timeframe and learning support). From the learners' perspective, non-formal learning is based on an intention too.

NEFORMALNO UČENJE

Učenje koje je rezultat svakodnevnih aktivnosti na poslu, u obitelji ili u slobodno vrijeme. Ono nije strukturirano (nema ciljeva učenja, određenog vremena ni podrške učenju) i u pravilu ne završava izdavanjem službenog dokumenta. Ono može biti namjerno, no najčešće to nije.

POKAZATELJI

Operativne varijable koje se odnose na posebne empirički mjerljive karakteristike visokih učilišta odnosno studijskih programa na temelju kojih se mogu prikupiti dokazi da bi se odredilo jesu li standardi zadovoljeni. Pomoću pokazatelja identificiraju se trendovi uspješnosti i područja u kojima je potrebno poduzeti određene radnje i/ili provesti usporedbu stvarnih izvedaba s utvrđenim ciljevima. Oni se, također, koriste za provođenje teorijskih aspekata kvalitete u praksu što je poznato pod pojmom operacionalizacija. Pokazatelji se razlikuje od mjerilâ koja predstavljaju podatke za određivanje razine uspješnosti predmeta provjere te od standarda koji predstavljaju razinu prihvatljive izvedbe u smislu posebnog numeričkog kriterija. Drugo razlikovno obilježje odnosi se na različitu vrstu pokazatelja: a) ekonomski pokazatelji (odnose se na proračun), b) pokazatelji efikasnosti (stvarna produktivnost ili output po jedinici inputa) te c) pokazatelji efektivnosti (stupanj postignuća ciljeva). Posljedično, treće razlikovno obilježje odnosi se na: a) pokazatelje konteksta koji se odnose na posebno okruženje visokog učilišta ili studijskog programa – društveno, gospodarsko, političko, zemljopisno itd., b) pokazatelje inputa koji se odnose na logističke, ljudske i financijske resurse koje visoko učilište koristi, c) pokazatelje procesa koji se odnose na korištenje resursa visokog učilišta, upravljanje inputima te funkcioniranje organizacije, te d) pokazatelje outputa koji se odnose na stvarna postignuća ili proizvode visokog učilišta. Ovaj posljednji okvir poznat je i kao CIPO model (tj. context, input, process, output) koji se često koristi u vrednovanju studija.

POKAZATELJI USPJEŠNOSTI

Niz statističkih parametara na temelju kojih se mjeri razina izvedbe visokog učilišta odnosno studijskog programa u određenoj kvalitativnoj dimenziji. Pokazatelji uspješnosti predstavljaju kvalitativna i kvantitativna mjerenja outputa (kratkoročna mjerenja

INFORMAL LEARNING

Informal learning is a result of work based activities or other everyday activities in family life or in pastime. This is not structured learning (learning goals, timeframe and learning support is not defined or provided) and, usually, does not result in issuance of an official document. While such learning may be intended, it, usually, is not.

INDICATORS

Operational variables referring to specific empirically measurable characteristics of higher education institutions or programmes on which evidence can be collected that allows for a determination of whether or not standards are being met. Indicators identify performance trends and signal areas in need for action and/or enable comparison of actual performance with established objectives. They are also used to translate theoretical aspects of quality, a process known as operationalization. An indicator must be distinguished from a measure, which is data used to determine the level of performance of an attribute of interest, and from a standard, which is the level of acceptable performance in terms of a specific numeric criterion. Another distinction is made between the different types of indicators: (i) indicators of economy (following and respecting budgets); (ii) indicators of efficiency (actual productivity or output per input unit); and (iii) indicators of effectiveness (degree of attainment of objectives). A third and relatively consequent distinction is made between: (i) context indicators, that relate to the specific environment of a higher education institution or programme (social, economic, political, geographical, etc.); (ii) input indicators, that relate to the logistical, human, and financial resources used by a higher education institution; (iii) process indicators, that refer to the use of resources by a higher education institution, to the management of the inputs, and to the functioning of the organization; and (iv) output indicators, that concern the actual achievements or products of the higher education institution. This latter framework is also known as the CIPO-model (i.e., Context, Inputs, Process, Outputs), frequently used in evaluation studies.

PERFORMANCE INDICATORS

A range of statistical parameters representing a measure of the extent to which a higher education institution or a programme is performing in a certain quality dimension. They are qualitative and quantitative measures of the output (short-term

rezultata) te mjerenja ishoda (dugoročno mjerenje ishoda i učinaka) sustava ili programa. Pomoću njih ustanova određuje referentnu vrijednost svoje izvedbe odnosno provodi usporedbu visokih učilišta. Pokazatelji uspješnosti učinkoviti su samo kada se koriste kao dio koherentnog niza inputa, procesa i pokazatelja outputa. S obzirom da visoka učilišta provode različite aktivnosti te su, kao takva, usmjerena k ostvarenju višestrukih ciljeva, za identificiranje i provedbu velikog broja pokazatelja uspješnosti nužno je obuhvatiti cjelokupno područje djelatnosti. Primjeri često korištenih pokazatelja uspješnosti koji obuhvaćaju različite aktivnosti ustanove uključuju: broj prijavljenih studenata s obzirom na upisne kvote, bodovi stečeni u razredbenom postupku potrebni za upis, radno opterećenje znanstveno-nastavnog osoblja, zapošljivost diplomiranih studenata, ugovori i raspoloživa sredstva za provedbu istraživanja, broj objavljenih članaka i studija, omjer studenata i znanstveno-nastavnog osoblja, prihodi i rashodi učilišta te oprema i namještaj učilišta i zavoda/odjela. Pokazatelji uspješnosti povezani su s procesom određivanja referentnih vrijednosti te se utvrđuju kroz posebne pilot-zadatke kako bi polučili najbolji učinak u komparativnoj ili profilacijskoj analizi.

JEDNOSTAVNI POKAZATELJI

To je opći tip pokazatelja, izražen u obliku apsolutnih iznosa, čiji je cilj dati relativno nepristran opis procesa. Budući da jednostavni pokazatelji isključuju svaku prosudbu i/ili referentno mjesto (npr. standard, cilj ili ocjenu), njihova je relativnost manja od pokazatelja uspješnosti.

ZNANJE

Znanje predstavlja skup stečenih i povezanih informacija. U Hrvatskom kvalifikacijskom okviru, znanje će se odnositi na teorijsko i/ili činjenično znanje.

LICENCA/LICENCIRANJE

Postupak u kojem vladino tijelo izdaje službeno dopuštenje a) za obavljanje određene djelatnosti i/ili uporabu određene titule osobama koje posjeduju određene kvalifikacije b) za provedbu studijskih programa utemeljen na vrednovanju relevantnih planova i opisa programa radi omogućivanja njihove provedbe prije stjecanja službene akreditacije (npr. jamstvo senata za doktorske studije) te c) ustanovama radi obavljanja određenih aktivnosti. Uobičajeno je da se dozvola za rad (u slučaju fizičkih osoba) stječe ispitivanjem ili diplomiranjem na akreditiranim ustanovama.

measures of results) or of the outcome (long-term measures of outcomes and impacts) of a system or of a programme. They allow institutions to benchmark their own performances or allow comparison among higher education institutions. Performance indicators work efficiently only when they are used as part of a coherent set of input, process, and output indicators. As higher education institutions are engaged in a variety of activities and target a number of different objectives, it is essential to be able to identify and to implement a large range of performance indicators in order to cover the entire field of activity. Examples of frequently used performance indicators, covering various institutional activities, include: the number of applications per place, the entry scores of candidates, the staff workload, the employability of graduates, research grants and contracts, the number of articles or studies published, staff/student ratio, institutional income and expenditure, and institutional and departmental equipment and furniture. Performance indicators are related to benchmarking exercises and are identified through a specific piloting exercise in order to best serve their use in a comparative or profiling analysis.

SIMPLE INDICATOR

A more general type of indicator, expressed in the form of absolute figures, intended to provide a relatively unbiased description of a process. Simple indicators are less relative than performance indicators in that they exclude any judgments and/or points of reference (e.g., a standard, an objective, or an assessment).

KNOWLEDGE

Knowledge means a set of gained and interconnected information. In Croatian Qualification Framework, knowledge shall refer to theoretical and/or factual knowledge.

LICENSURE/LICENSING

The process by which a governmental agency grants official permission (i) to persons meeting predetermined qualifications to engage in a given occupation and/or use of a particular title; (ii) to programmes, based on the evaluation of appropriate plans, to operate before obtaining accredited status, and (iii) to institutions to perform specified functions. Licensure (in the case of persons) is usually obtained through examination or graduation from an accredited institution.

ISHODI

Očekivani ili postignuti rezultati studijskog programa odnosno postignuće ciljeva visokog učilišta koje se mjeri velikim brojem pokazatelja (kao što je znanje, kognitivne sposobnosti i stavovi studenata). Ishodi predstavljaju izravan rezultat programa poučavanja planiranog u kontekstu razvoja studenta/učenika na svim područjima. Ishod se mora razlikovati od cilja koji predstavlja traženi rezultat. Općenito gledajući, svaki prikaz ishoda trebao bi opisati po jedan učinak programa poučavanja odnosno veći broj učinaka ne bi trebalo sabirati u zajednički iskaz. Nadalje, prikazi pojedinačnih ishoda moraju biti jasni i detaljni te razumljivi znanstveno-nastavnom osoblju i studentima u bilo kojem znanstvenom području ili katedri.

OCJENJIVANJE ISHODA

Postupak vrednovanja i poboljšanja posebnih rezultata visokih učilišta radi prikaza učinkovitosti učilišta. Predmet ocjenjivanja može biti izvedba nastavnog osoblja, učinkovitost učilišnih praksi i/ili rad pojedinog zavoda/odjela odnosno provedba studijskog programa (npr. analiza programa, analiza proračuna itd.). Ocjenjivanje ishoda formativan je postupak koji se koristi za samoanalizu, smanjenje troškova, vrednovanje programa te bolje razumijevanje potreba studenata.

CILJANI ISHODI UČENJA

Iskaz očekivanih studentskih znanja, sposobnosti razumijevanja i/ili sposobnosti koje bi student trebao moći demonstrirati nakon završetka procesa učenja te opis posebnih intelektualnih i praktičnih vještina stečenih ili demonstriranih uspješnim završetkom nastavne jedinice, programa ili studija. Ishodi učenja, zajedno s kriterijima ocjenjivanja, specificiraju minimalne zahtjeve za stjecanje bodova. Akumulacija i prijenos bodova olakšani su ako su ishodi učenja precizno formulirani odnosno ako je u njima naznačeno za koja se postignuća mogu dobiti bodovi. Budući da se bave postignućima studenata a ne općom namjerom nastavnika, ishodi učenja razlikuju se od ciljeva učenja.

OCJENJIVANJE STUDENTSKOG ISHODA

Postupak prikupljanja, analize i korištenja kvantitativnih i kvalitativnih podataka o nastavi i ishodima učenja radi ispitivanja njihove sukladnosti s navedenom svrhom i ciljevima obrazovanja te radi osiguranja kvalitetnih povratnih informacija koje će potaknuti uvođenje poboljšanja.

OUTCOMES

Anticipated or achieved results of programmes or the accomplishment of institutional objectives, as demonstrated by a wide range of indicators (such as student knowledge, cognitive skills, and attitudes). Outcomes are direct results of the instructional programme, planned in terms of student/learner growth in all areas. An outcome must be distinguished from an objective, which is a sought-after result. Generally, each outcome statement should describe one effect of the instructional programme, and not accumulate several into one statement. Also, the statements should be clearly detailed and easily understandable by all teaching staff and students in the given area or department.

OUTCOMES ASSESSMENT

The process of evaluation and improvement of specific results of a higher education institution in order to demonstrate its institutional effectiveness. Assessment may concern the performance of teaching staff, the effectiveness of institutional practices, and/or the functioning of departments or programmes (e.g., programme reviews, budget reviews, etc.). It is a formative procedure used for institutional self-study, financial retrenchment, programme evaluation, and better understanding of the current needs of students.

INTENDED LEARNING OUTCOMES

Statements of what a learner is expected to know, understand, and/or be able to demonstrate after completion of a process of learning as well as the specific intellectual and practical skills gained and demonstrated by the successful completion of a unit, course, or programme. Learning outcomes, together with assessment criteria, specify the minimum requirements for the award of credit. Accumulation and transfer of credits is greatly facilitated if the learning outcomes have been precisely defined and if they specify achievements liable for credit acquirement. Learning outcomes are distinct from the aims of learning in that they are concerned with the achievements of the learner rather than with the overall intentions of the teacher.

STUDENT OUTCOME ASSESSMENT

The act of assembling, analyzing, and using both quantitative and qualitative evidence of teaching and learning outcomes, in order to examine their congruence with stated purposes and educational objectives and to provide meaningful feedback that will stimulate improvement.

MJERLJIVI ISHODI

Mjerljivi ishodi predstavljaju rezultate koji se mogu kvantificirati; to su mjerenja svih studentskih ishoda, osim stečevine učenja, koja uključuju izvršne funkcije i mjerila afektivnosti. Primjeri mjerljivih ishoda uključuju: broj osoba koje pronalaze zaposlenje, broj osoba registriranih kao glasači te broj osoba koje završavaju visokoškolsko obrazovanje. Stečevine učenja predstavljaju koristi vezane uz govor, slušanje, čitanje, pisanje i matematičku pismenost. Izvršne funkcije uključuju rješavanje problema, kritičko razmišljanje i metakogniciju. Mjerila afektivnosti uključuju samopoštovanje, samopouzdanje te interpersonalnu komunikaciju.

PREGLED KOLEGA STRUČNJAKA, VANJSKI PREGLED

Postupak ocjenjivanja kvalitete i učinkovitosti akademskih programa određenog visokog učilišta, osoblja učilišta i/ili njegove strukture koji provode vanjski kolege stručnjaci. (Strogo govoreći, kolege stručnjaci su znanstvenici ili sveučilišni nastavnici koji se bave znanstveno-nastavnim područjem koje je predmet ocjenjivanja, no u praksi postoje različite vrste vrednovatelja iako se podrazumijeva da bi svi trebali biti stručnjaci u području koje se vrednuje te bi, općenito, trebali poznavati sustav visokog obrazovanja.) Postupak procjene može se razlikovati s obzirom na izvor autoriteta i tip procjenitelja, njihov način odabira i naobrazbu, obilazak učilišta te standarde koje je potrebno postići. Pregled kolega stručnjaka obično se temelji na izvješću sa samovrednovanja koje je učilište dostavilo prosudbenoj skupini te, kao takvo, može poslužiti kao polazna osnova za pokazatelje i/ili kao metoda prosudbe koja se primjenjuje pri vanjskom vrednovanju visokih učilišta.

KOLEGE STRUČNJACI

Kolege stručnjaci predstavnici su akademske zajednice kao i stručnjaka u predmetnom području koji dolaze iz drugih društveno-gospodarskih grana.

KVALIFIKACIJA

Svaki akademski stupanj (diploma ili neki drugi tip formalnog certificiranja) koji dodjeljuje nadležno, registrirano tijelo i koji potvrđuje uspješni završetak studijskog programa. Kvalifikacija obuhvaća širok raspon akademskih stupnjeva koji se stječu na visokom učilištu na različitim razinama i u različitim zemljama (npr. prvostupnici, magistri struke, doktori itd.). Kvalifikacija je bitna u smislu onoga što ona označuje: stupanj kompetencija te raspon znanja i vještina. U nekim slučajevima kvalifikacija može biti ekvivalent licenci. Često je sinonim za vjerodajnicu.

COUNTABLE OUTCOMES

Results that can be quantified; all measures of student outcomes except learning gains, including executive function skills, and affective-related measures. Examples of countable outcomes include: numbers of persons who gain employment, numbers of people who register to vote, and numbers of people who achieve a graduate education degree. Learning gains are gains in speaking, listening, reading, writing, and numeracy. Executive function skills include problem-solving, critical thinking, and meta-cognition. Affective-related measures include self-esteem, self-confidence, and interpersonal communication.

PEER REVIEW/EXTERNAL REVIEW

Assessment procedure regarding the quality and effectiveness of the academic programmes of an institution, its staffing, and/or its structure, carried out by external experts (peers). (Strictly speaking, peers are academics of the same discipline, but in practice, different types of external evaluators exist, even though all are meant to be specialists in the field reviewed and knowledgeable about higher education in general.) The review may [also] vary the source of authority of peers, types of peers, their selection and training, their site visits, and the standards to be met. A review is usually based on a self-evaluation report provided by the institution and can itself be used as a basis for indicators and/or as a method of judgment for (external) evaluation in higher education.

PEERS

Peers are representatives of academic community and of experts in a concerned field of study coming from other economic and social sectors.

QUALIFICATION

Any higher education award (degree, diploma, or other type of formal certification) issued by a competent, registered authority attesting the successful completion of a course programme. It covers a wide variety of higher education awards at different levels and across different countries (e.g., the Bachelor's and Master's Degree, the Doctorate, etc.). A qualification is important in terms of what it signifies: competencies and range of knowledge and skills. Sometimes it is equivalent to a license to practice. It is often synonymous with credential.

KVALIFIKACIJSKI OKVIR

Sveobuhvatan okvir politike visokog obrazovanja koji u smislu radnog opterećenja, razine, kvalitete, ishoda učenja i profila studija definira sve vrste kvalifikacija priznate na nacionalnoj razini u visokom obrazovanju. Kvalifikacijski okvir mora biti razumljiv i kroz korištenje posebnih deskriptora za svaku kvalifikaciju obuhvaćajući pritom kako njezinu širinu (kompetencije povezane s ishodima učenja) tako i njezinu dubinu (razinu). Strukturiran je horizontalno kako bi obuhvatio sve kvalifikacije koje je moguće steći u okviru jednog sustava te vertikalno po razinama. Njegova je svrha omogućiti: a) izradu kurikuluma i studijskog programa, b) mobilnost studenata i diplomiranih studenata te c) priznavanje razdoblja studiranja i uvjerenja kojima se studiranje dokazuje. Iako neki sustavi visokog obrazovanja imaju svoj kvalifikacijski okvir, mnogi sustavi dopuštaju razvoj različitih kvalifikacija bez izrade eksplicitnog okvira. Smatra se da je za Europski prostor visokog obrazovanja, predviđen Bolonjskom deklaracijom, potrebno izraditi paneuropski kvalifikacijski okvir.

(AKADEMSKA) KVALITETA

Kvaliteta u visokom obrazovanju predstavlja višedimenzionalan, višerazinski i dinamičan koncept koji se odnosi na kontekstualne postavke obrazovnog modela, misiju i ciljeve ustanove te specifične standarde danog sustava, učilišta, studijskog programa ili znanstvenog područja. Kvaliteta, prema tome, može poprimiti različita značenja ovisno o: a) razumijevanju interesa različitih sastavnica ili dionika sustava visokog obrazovanja (zahtjevi za kvalitetu koje diktira znanstveno područje/tržište rada/društvo/vlada/studenti), b) referencama kao što su inputi, procesi, outputi, misija, ciljevi itd., c) značajke i obilježja akademske zajednice koje vrijedi ispitati te d) povijesno razdoblje u razvoju visokog obrazovanja. Prisutan je širok spektar definicija akademske kvalitete:

Kvaliteta kao izvrsnost: tradicionalan, elitistički akademski pogled koji smatra da samo najviši standardi izvrsnosti (koji obično podrazumijevaju veliku težinu i visoku razinu složenosti studijskog programa, ozbiljnost postupka testiranja studenata i sl.) pokazuju istinsku akademsku kvalitetu.

Kvaliteta kao svrsishodnost: koncept koji naglašava potrebu postizanja ili usklađivanja s opće prihvaćenim standardima koje je utvrdilo akreditacijsko tijelo

QUALIFICATION FRAMEWORK

A comprehensive policy framework, which defines all qualifications recognized nationally in higher education in terms of workload, level, quality, learning outcomes, and profiles. It should be so designed as to be comprehensible through the use of specific descriptors for each qualification covering both its breadth (competencies associated with learning outcomes) and its depth (level). It is structured horizontally in order to cover all qualifications awarded in a system, and vertically, by level. Its purpose is that of facilitating: (i) curriculum development and design of study programmes; (ii) student and graduate mobility; and (iii) recognition of periods of study and credentials. While certain higher education systems have their own qualification frameworks, others allow for the development of a wide variety of qualifications without providing an explicit framework. The emerging European Higher Education Area, envisaged by the Bologna Declaration, is regarded by many as being in need of a pan-European Qualification Framework.

QUALITY (ACADEMIC)

Quality in higher education is a multi-dimensional, multi-level, and dynamic concept that relates to the contextual settings of an educational model, to the institutional mission and objectives, as well as to specific standards within a given system, institution, programme, or discipline. Quality may thus take different meanings depending on: (i) the understandings of various interests of different constituencies or stakeholders in higher education (quality requirements set by student/university discipline/labour market/society/government); (ii) its references: inputs, processes, outputs, missions, objectives, etc.; (iii) the attributes or characteristics of the academic world which are worth evaluating; and (iv) the historical period in the development of higher education.

A wide spectrum of definitions of academic quality has been used:

Quality as excellence: a traditional, elitist academic view, according to which only the best standards of excellence (usually meaning a high level of difficulty and of complexity of a programme, the seriousness of the student testing procedures, etc.) are understood as revealing true academic quality.

Quality as fitness for purpose: a concept that stresses the need to meet or conform to generally accepted standards such as those defined by an accreditation or

odnosno tijelo nadležno za osiguranje kvalitete, pri čemu se naglasak stavlja na učinkovitost radnih procesa ustanove ili studijskog programa u ispunjenju navedenih ciljeva i misije. Ponekad se kvaliteta u ovom smislu označuje kao: a) pristup „vrijednost za novac“ s (implicitnim) naglaskom na procjenu učinkovitosti korištenja inputa u postojećim procesima i mehanizmima ili kao b) pristup dodane vrijednosti u kojem se rezultati vrednuju u kontekstu promjena postignutih kroz različite obrazovne procese (npr. proces učenja i nastave). Varijacija ovog potonjeg odnosi se na pristup kvaliteti kao preobrazbi koja je izrazito usmjerena na studente. Ovaj pristup gleda na kvalitetu kao na proces preobrazbe u kojem što je neko visoko učilište bolje što ono bolje postiže cilj osnaživanja studenata sa specifičnim vještinama, znanjima i stavovima koji bi im omogućili da žive i rade u društvu znanja.

Kvaliteta kao primjerenost svrhe: koncept usmjeren na utvrđene ciljeve i misiju učilišta ili studijskog programa bez provjere sposobnosti samih procesa s obzirom na vanjske ciljeve i očekivanja. U okviru ovog pristupa, moguće je razlikovati alternativne pristupe razvijene devedesetih godina prošlog stoljeća: a) kvaliteta kao prag uspjeha kojim se postavljaju određene norme i kriteriji koje svaki studijski program ili ustanova moraju dosegnuti da bi se smatralo kako su postigli zadovoljavajuću razinu kvalitete; u mnogim sustavima visokog obrazovanja u Europi koristi se varijanta koja definira kvalitetu kao osnovni/minimalni standard usko povezan s akreditacijom; u ovom slučaju, polazi se od utvrđivanja minimalnih standarda koje visoko učilište odnosno studijski program mora zadovoljiti te stvaranja temelja za razvoj mehanizama unaprjeđenja kvalitete i b) kvaliteta kao zadovoljstvo korisnika, gdje se kvaliteta usko povezuje s rastućom važnosti tržišnih sila u visokom obrazovanju odnosno gdje se stavlja naglasak na važnost očekivanja korisnika obrazovanja (studenata, obitelji studenata, društva u svoj svojoj ukupnosti) i ostalih dionika.

Kvaliteta kao unaprjeđenje ili poboljšanje: usredotočenost na trajna poboljšanja pri čemu se naglašava odgovornost visokih učilišta da na najbolji način iskoriste autonomiju sveučilišta i akademske slobode. Postizanje kvalitete predstavlja temelj etosa znanosti i ideje da znanstvena zajednica sama najbolje zna što je to kvaliteta.

Svaki od ovih pristupa ima svoje prednosti i nedostatke te je više ili manje prilagođen određenom vremenskom periodu i/ili nacionalnom kontekstu. U smislu evolucije, prisutna su permanentna kretanja kao i oscilacije između relativnog i apsolutnog, unutarnjeg i vanjskog, osnovnog i naprednijeg

quality assurance body, the focus being on the efficiency of the processes at work in the institution or programme in fulfilling the stated, given objectives and mission. Sometimes quality in this sense is labelled as: (i) a value for money approach owing to the (implicit) focus on how the inputs are efficiently used by the processes and mechanisms involved or (ii) the value-added approach when results are evaluated in terms of changes obtained through various educational processes (e.g., teaching and learning processes). A variant of the latter is the quality as transformation approach, which is strongly student centred. It considers quality as a transformational process within which the better a higher education institution is, the better it achieves the goal of empowering students with specific skills, knowledge, and attitudes that enable them to live and work in a knowledge society.

Quality as fitness of purpose: a concept that focuses on the defined objectives and mission of the institution or programme with no check of the fitness of the processes themselves in regard to any external objectives or expectations. Within this approach, one may distinguish alternative approaches developed in the 1990s: (i) quality as threshold whereby certain norms and criteria are set and any programme or institution has to reach them in order to be considered to be of quality. In many European higher education systems, a variant defining quality as a basic/minimum standard, closely linked to accreditation, is used. In this case, the starting point is that of specifying a set of minimum standards to be met by an institution or programme and to generate the basis for the development of quality-improvement mechanisms; (ii) quality as consumer satisfaction: quality perceived as closely linked to the growing importance of market forces in higher education, that focuses on the importance of the external expectations of consumers (students, families, society at large) and other stakeholders.

Quality as enhancement or improvement: focusing on the continuous search for permanent improvement, stressing the responsibility of the higher education institution to make the best use of its institutional autonomy and freedom. Achieving quality is central to the academic ethos and to the idea that academics themselves know best what quality is.

Each approach has advantages and disadvantages, being more or less suitable for a specific period of time and/or national context. In terms of evolution, there are permanent movement and oscillations between relative versus absolute, internal versus externally oriented, and basic versus more advanced

odnosno sofisticiranijeg poimanja kvalitete. Međutim, integriranost sljedećih elemenata zajednička je svim ovim pristupima: a) zajamčeno ostvarenje minimalnih standarda i referentnih vrijednosti, b) kapacitet postavljanja ciljeva u diverzificiranom kontekstu i postizanje tih ciljeva uz dani input i varijable konteksta, c) sposobnost zadovoljenja zahtjeva i očekivanja izravnih i neizravnih korisnika i dionika te d) težnja postignuću izvrsnosti (Van Damme, 2003).

OCJENA KVALITETE/PROCJENA KVALITETE

Označava stvarni proces vanjskog vrednovanja (procjene, mjerenja, prosuđivanja) kvalitete visokog učilišta i studijskog programa. Sastoji se od tehnika, mehanizama i aktivnosti koje u cilju vrednovanja kvalitete visokoobrazovnih procesa, praksi, programa i usluga provodi vanjsko tijelo. Neki su aspekti važni prilikom definiranja i rada s konceptom osiguranja kvalitete: a) kontekst (nacionalni, institucionalni), b) metode (samoocjenjivanja, pregleda kolega stručnjaka, obilaska učilišta), c) razine (sustava, ustanove, zavoda/odjela, pojedinca), d) mehanizmi (nagrađivanja, politike, strukture, kulture), e) određeni vrijednosni aspekti kvalitete pridruženi ocjenjivanju kvalitete kao što su akademske vrijednosti, tradicionalne vrijednosti (usredotočenost na znanstveno područje), upravljačke sposobnosti (usredotočenost na procedure i praksu), pedagoške vrijednosti (usredotočenost na osoblje, vještine poučavanja i nastavne vježbe), vrijednost zapošljavanja (naglašavanje obilježja outputa svršenih studenata i ishoda učenja).

OSIGURANJE KVALITETE

Sveobuhvatan pojam koji se odnosi na stalan proces vrednovanja (ocjenjivanja, praćenja, jamstva, održavanja i poboljšanja) kvalitete sustava visokog obrazovanja, ustanova i studijskih programa. Kao regulatorni mehanizam, osiguranje kvalitete bavi se odgovornošću i poboljšanjem pružajući informacije i prosudbe putem dogovorenog i konzistentnog postupka i utvrđenih kriterija. U mnogim se sustavima razlikuje unutarnje osiguranje kvalitete (npr. prakse koje se provode unutar ustanove radi praćenja i poboljšanja kvalitete visokog obrazovanja) od vanjskog osiguranja kvalitete (npr. unutar ili iznad institucionalne sheme osiguranja kvalitete visokih učilišta i studijskih programa). Aktivnosti osiguranja kvalitete ovise o postojanju potrebnih institucionalnih mehanizama koji se mogu održati u okružju razvijene kulture kvalitete. Upravljanje kvalitetom, unaprjeđenje kvalitete, kontrola kvalitete i ocjenjivanje kvalitete predstavljaju sredstva uz pomoć

and sophisticated notions of quality. However, common to all of these quality approaches is the integration of the following elements: (i) the guaranteed realization of minimal standards and benchmarks; (ii) the capacity to set the objectives in a diversifying context and to achieve them with the given input and context variables; (iii) the ability to satisfy the demands and expectations of direct and indirect consumers and stakeholders; (iv) the drive towards excellence (Van Damme, 2003).

QUALITY ASSESSMENT/QUALITY REVIEW

Indicates the actual process of external evaluation (reviewing, measuring, judging) of the quality of higher education institutions and programmes. It consists of those techniques, mechanisms, and activities that are carried out by an external body in order to evaluate the quality of the higher education processes, practices, programmes, and services. Some aspects are important when defining and operating with the concept of quality assessment: (i) the context (national, institutional); (ii) the methods (self-assessment, assessment by peer review, site visits); (iii) the levels (system, institution, department, individual); (iv) the mechanisms (rewards, policies, structures, cultures); (v) certain quality values attached to quality assessment such as academic values, traditional values (focusing upon the subject field), managerial values (focusing on procedures and practices); pedagogical values (focusing on staff and their teaching skills and classroom practice); employment values (emphasizing graduate output characteristics and learning outcomes).

QUALITY ASSURANCE

An all-embracing term referring to an ongoing, continuous process of evaluating (assessing, monitoring, guaranteeing, maintaining, and improving) the quality of a higher education system, institutions, or programmes. As a regulatory mechanism, quality assurance focuses on both accountability and improvement, providing information and judgments (not ranking) through an agreed upon and consistent process and well-established criteria. Many systems make a distinction between internal quality assurance (i.e., intra-institutional practices in view of monitoring and improving the quality of higher education) and external quality assurance (i.e., inter- or supra-institutional schemes of assuring the quality of higher education institutions and programmes). Quality assurance activities depend on the existence of the necessary institutional mechanisms preferably sustained by a solid quality culture. Quality

kojih se osigurava jamstvo kvalitete. Područje primjene osiguranja kvalitete određeno je oblikom i veličinom sustava visokog obrazovanja. Osiguranje kvalitete razlikuje se od akreditacije jer akreditacija zapravo predstavlja preduvjet za osiguranje kvalitete. U praksi, odnos između ta dva postupka razlikuje se od zemlje do zemlje. Oba postupka podrazumijevaju posljedice kao što su mogućnost rada i pružanja usluga obrazovanja, mogućnost izdavanja službeno priznatih akademskih stupnjeva te pravo financiranja iz državnog proračuna. Osiguranje kvalitete često se smatra dijelom upravljanja kvalitetom na visokom učilištu, a ponekad se ta dva pojma koriste i kao sinonimi.

PROVJERA KVALITETE

Postupak osiguranja kvalitete kojim vanjsko tijelo osigurava a) uspostavljanje procedura osiguranja kvalitete na razini studijskih programa te b) primjerenost i provedbu (unutarnjih i vanjskih) procedura osiguranja kvalitete. Provjerom kvalitete ne procjenjuje se sama kvaliteta sustava već se utvrđuje postiže li sustav odgovarajuću razinu kvalitete. Postupak provjere kvalitete mogu provesti samo osobe (npr. prosudbena skupina za kvalitetu) koje nisu izravno uključene u predmetno područje vanjskog vrednovanja. Vrednovanje kvalitete može se provoditi radi ostvarenja unutarnjih ciljeva (unutarnja provjera) ili vanjskih ciljeva (vanjska provjera). Rezultati vrednovanja moraju se dokumentirati (izvješće s provjere).

KULTURA KVALITETE

Kultura kvalitete odnosi se na niz zajedničkih, prihvaćenih i integriranih obrazaca kvalitete (poznatijih pod pojmom načela kvalitete) koji se mogu pronaći u organizacijskoj kulturi i sustavima upravljanja ustanovom. Kultura kvalitete može se definirati i kao sposobnost institucije, ili individualnog programa, da razvije sustav osiguranja kvalitete u svakodnevnom radu ustanove i time postigne kontinuirano osiguranje kvalitete, ne oslanjajući se isključivo na periodičku evaluaciju. Predanost i svijest o kvaliteti visokog obrazovanja zajedno s razvijenom kulturom dokaza i učinkovitim upravljanjem kvalitetom (kroz procedure osiguranja kvalitete) sastavni su dio kulture kvalitete. Kako se elementi kvalitete mijenjaju odnosno razvijaju kroz vrijeme, tako se mijenja i integrirani sustav stavova i ustroja koji predstavlja temelj kvalitete (kultura kvalitete) i koji, kao takav, podržava nove paradigme kvalitete u visokom obrazovanju.

management, quality enhancement, quality control, and quality assessment are means through which quality assurance is ensured. The scope of quality assurance is determined by the shape and size of the higher education system. Quality assurance varies from accreditation, in the sense that the former is only a prerequisite for the latter. In practice, the relationship between the two varies a great deal from one country to another. Both imply various consequences such as the capacity to operate and to provide educational services, the capacity to award officially recognized degrees, and the right to be funded by the state. Quality assurance is often considered as a part of the quality management of higher education, while sometimes the two terms are used synonymously.

QUALITY AUDIT

The process of quality assessment by which an external body ensures that (i) the institution of programme quality assurance procedures or (ii) that the overall (internal and external) quality assurance procedures of the system are adequate and are actually being carried out. Quality audit looks to the system for achieving good quality and not at the quality itself. A quality audit can be realized only by persons (i.e., quality auditors) who are not directly involved in the areas being audited. Quality audits can be undertaken to meet internal goals (internal audit) or external goals (external audit). The results of the audit must be documented (audit report).

QUALITY CULTURE

It refers to a set of shared, accepted, and integrated patterns of quality (often called principles of quality) to be found in the organizational cultures and the management systems of institutions. Quality culture may also be defined as the ability of institution or individual programme to develop the quality assurance system in its everyday work and, thus achieve continuous quality assurance, not relying exclusively on periodic evaluation. Awareness of and commitment to the quality of higher education, in conjunction with a solid culture of evidence and with the efficient management of this quality (through quality assurance procedures) are the ingredients of a quality culture. As quality elements change and evolve over time, so must the integrated system of quality supportive attitudes and arrangements (quality culture) change to support new quality paradigms in higher education.

PLANIRANJE KVALITETE

Postupak planiranja kvalitete sastoji se od niza aktivnosti kojima se utvrđuju ciljevi i uvjeti koji se odnose na kvalitetu visokog obrazovanja i primjenu mehanizama sustava kvalitete. Planiranje kvalitete uključuje planiranje proizvoda (utvrđivanje, klasifikaciju i određivanje važnosti obilježja koja se odnose na kvalitetu i postavljanje ciljeva, uvjete koji se odnose na kvalitetu te njezina ograničenja), planiranje upravljanja i rada (uključujući njegovo organiziranje i programiranje), elaboraciju planova kvalitete te osiguranje mjera poboljšanja kvalitete.

RANGIRANJE

Rangiranje visokih učilišta predstavlja tehniku prikaza usporednog rangiranja ustanova s obzirom na njihovu izvedbu. Cilj je rangiranja pružanje informacija dionicima, korisnicima, kreatorima politikâ i drugim zainteresiranim stranama o mjerljivim razlikama u kvaliteti usluge kod određenog broja sličnih pružatelja. Iako pomalo kontroverzno, osobito u pogledu metodoloških aspekata, rangiranje je vrlo popularno te se smatra korisnim instrumentom informiranja javnosti i istovremenim dodatnim poticajem poboljšanju kvalitete. Ljestvica učilišta objavljuje se u popularnim tiskovinama, specijaliziranim časopisima te na internetu. Postupak rangiranja počinje prikupljanjem podataka iz postojećih izvora, obilazaka učilišta, studija te istraživanja ustanova. Iz prikupljenih informacija odabire se vrsta i količina varijabli koja će se koristiti u postupku. Potom se pristupa standardiziranju i ponderiranju pokazatelja od odabranih varijabli. Konačno, vrši se izračun i provode se usporedbe koje omogućuju izradu poretka ustanova u smislu klasifikacijske ljestvice. U postupku vrednovanja ustanova i studijskih programa za potrebe rangiranja koristi se čitav niz različitih pokazatelja. Prema tome, rezultati rangiranja (bodovi svake ocijenjene ustanove) mogu varirati od slučaja do slučaja ovisno o broju ili vrsti korištenih pokazatelja. Pokazatelji ili kriteriji korišteni za rangiranje institucija obično uzimaju u obzir znanstvene, pedagoške, administrativne i socio-ekonomske aspekte: omjer broja studenata i nastavnika, srednjoškolske ocjene (studenata prve godine), nastava i istraživanje (ocjene dobivene u ocjenjivanju nastave i učenja po pojedinom zavodu/odjelu), troškovi knjižnice i računalne opreme, stopa napuštanja studija, zadovoljstvo studijem, uvjeti studiranja, mogućnost zaposlenja itd.

QUALITY PLANNING

It consists of the set of actions that establishes the objectives and the conditions referring to the quality of higher education and to the application of the mechanism of the quality system. Quality planning includes product planning (identification, classification, and determination of the importance of the features referring to quality as well as to the establishment of the objectives, the conditions referring to quality, and its restraints), managerial and operational planning (including its organization and programming), an elaboration of quality plans, and the provision of quality improvement measures.

RANKING

Ranking and league tables are an established technique for displaying the comparative ranking of organizations in terms of their performance. They are meant to supply information to interested stakeholders, consumers, and policy-makers, alike on measurable differences in service quality of several similar providers. Even if somewhat controversial, especially concerning the methodological aspects, they are quite popular and seen as a useful instrument for public information, while also providing an additional incentive to quality improvement. Ranking/league tables are generally published in the popular press and magazines, specialist journals and/or on the Internet. The ranking process starts with the collection of data from existing data sources, site visits, studies, and institutional research. Following collection, the type and quantity of variables are selected from the information gathered. Then, the indicators are standardized and weighted from the selected variables. Finally, the calculations are conducted and comparisons are made so that institutions are sorted into "ranking order". Ranking/league tables make use, in the process of evaluation of institutions or programmes, of a range of different indicators. The results of ranking/league tables (the "scores" of each assessed institution) may thus vary from one case to another, depending on the number of indicators used or on the indicators themselves. Ranking indicators or criteria usually take into consideration scientific, pedagogic, administrative, and socio-economic aspects: student/staff ratio, A-level points (held by first-year students), teaching and research (as marks received in teaching and research assessments by individual departments), library and computer spending, drop out rate, satisfaction, study conditions, employment perspectives, etc.

PRIZNAVANJE

Formalno priznavanje a) pojedinih akademskih ili profesionalnih kvalifikacija, b) programa visokih učilišta i/ili c) agencija za osiguranje kvalitete od strane ovlaštenog tijela koje vrši priznavanje odnosno odobrava određene standarde i/ili vrijednosti s obzirom na posebnu svrhu koja označava posljedice priznavanja. Postupak priznavanja obično ima prekogranični ili širi institucionalni karakter. Što se tiče priznavanja individualnih kvalifikacija, iskustava učenja (npr. akademski stupnjevi, diplome, razdoblje studiranja) vrednuju se s obzirom na omogućavanje lakšeg pristupa nositeljima obrazovnih aktivnosti odnosno poslodavcima. Ovdje se moraju razlikovati barem dvije vrste priznavanja – priznavanje za akademske i profesionalne potrebe. Priznavanje programa obično se odnosi na priznavanje posebnog studijskog programa jednog visokog učilišta od strane drugog. Ono se provodi prema načelu priznavanja od strane kolega stručnjaka te ima za cilj omogućiti studentu nastavak studija na novoj ustanovi ili oslobađanje studenta od ponovnog studiranja predmeta i materijala koji se značajno ne razlikuju od jedne do druge ustanove. U pogledu ustanova, priznavanje se odnosi na priznavanje agencija za osiguranje kvalitete ili akreditacijskih organizacija koje se smatraju učinkovitim i odgovornim ustanovama od povjerenja i koje jamče kvalitetu prema posebnim priznatim standardima koje je utvrdilo ovlašteno (obično strano) tijelo koje vrši priznavanje.

AKADEMSKO PRIZNAVANJE

Odobrenje studija, kvalifikacija ili diploma jednog (domaćeg ili stranog) visokog učilišta od strane drugog radi prijema studenata na daljnji studij. Akademsko se priznavanje može tražiti i u svrhu akademske karijere na drugoj ustanovi te u nekim slučajevima za pristup drugom tipu zaposlenja na tržištu rada (akademsko priznavanje za profesionalne potrebe). U kontekstu Europskog prostora visokog obrazovanja, razlikuju se tri osnovne razine priznavanja odnosno instrumenata potrebnih za provedbu svake od tih razina (kako je predloženo Lisabonskom konvencijom i Bolonjskog deklaracijom): a) priznavanje kvalifikacija uključujući i prethodno učenje i profesionalno iskustvo radi prijema ili ponovnog prijema u visoko obrazovanje, b) priznavanje kratkih studijskih razdoblja povezanih sa studentskom mobilnošću, pri čemu se kao osnovni instrument priznavanja koriste ECTS bodovi te c) priznavanje potpunih akademskih stupnjeva, pri čemu se kao osnovni instrument priznavanja koristi Dodatak diplomi.

RECOGNITION

Formal acknowledgement of (i) individual academic or professional qualifications; (ii) programmes of a higher education institution; and/or (iii) quality assurance agencies, by a competent recognition authority that acknowledges certain standards and/or values with respect to special purposes that indicate the consequences of recognition. Recognition is usually of a cross-institutional and/or cross-border nature. As regards recognition of individual qualifications, learning experiences (e.g., degrees, diplomas, or periods of study) are validated with a view to facilitating the access of holders to educational and/or employment activities. Here, at least two kinds of recognition, those for academic and those for professional purposes, should be distinguished. Programme recognition generally refers to the recognition of a specific programme of study of one higher education institution by another. It functions on the basis of a peer-acknowledgement procedure and is meant to allow a student to engage in continued study at the latter institution or to exempt him or her from re-studying subjects and materials which are not significantly different in different higher education institutions. With regard to institutions, recognition refers to the acknowledgement of quality assurance agencies or accrediting organizations, deemed to be trustful, efficient, and accountable institutions of quality assurance, following particular recognition standards set by the competent (usually foreign) recognition authorities.

ACADEMIC RECOGNITION

Approval of courses, qualifications, or diplomas from one (domestic or foreign) higher education institution by another for the purpose of student admission to further studies. Academic recognition can also be sought for an academic career at a second institution and in some cases for access to other employment activities on the labour market (academic recognition for professional purposes). As regards the European Higher Education Area, three main levels of recognition can be considered, as well as the instruments attached to them (as suggested by the Lisbon Convention and the Bologna Declaration): (i) recognition of qualifications, including prior learning and professional experience, allowing entry or re-entry into higher education; (ii) recognition of short study periods in relation to student mobility, having as the main instrument the ECTS (European Credit Transfer System); (iii) recognition of full degrees, having as the main instrument the Diploma Supplement.

UZAJAMNO PRIZNAVANJE

Sporazum dvije ili više institucionaliziranih tijela radi međusobne validacije akademskih stupnjeva, programa ili ustanova i/ili potvrda dvije ili više akreditacijskih agencija odnosno agencija za osiguranje kvalitete da je metodologija agencije koja je predmet validacije pouzdana te da su takve i procedure koje ona provodi.

PROFESIONALNO PRIZNAVANJE

Odnosi se na pravo obavljanja prakse i profesionalan status usklađen s kvalifikacijom koju nositelj posjeduje. Zbog različitih pravila za priznavanje akademskih stupnjeva ili titula potrebno je diferencirati dvije skupine: profesionalno priznavanje *de jure* koje se primjenjuje na pravo rada u određenoj zemlji u pravno uređenoj profesiji (npr. doktor medicine) i profesionalno priznavanje *de facto* koje se odnosi na situacije kada profesionalno priznavanje nije uređeno, na primjer u situaciji kada nacionalna pravna autorizacija ne postoji ili se ne zahtijeva.

PRIZNAVANJE PRETHODNOG UČENJA

Formalno priznavanje vještina, znanja i kompetencija koje se stječu kroz radno iskustvo, neformalnu izobrazbu i životno iskustvo.

OBILAZAK USTANOVE

Sastavni dio vanjskog vrednovanja koji se obično provodi i tijekom postupka akreditacije. Međutim, može ga inicirati i samo visoko učilište. Sastoji se od posjeta vanjskih stručnjaka visokom učilištu koje je predmet vrednovanja radi procjene samoanalize koju je provelo samo učilište te radi intervjuiranja nastavnog osoblja, studenata i ostalog osoblja u cilju ocjenjivanja kvalitete i učinkovitosti te radi davanja preporuka za provedbu poboljšanja.

VJEŠTINE

Vještine predstavljaju primjenu znanja i upotrebu propisanih načina rada («*know-how*») u izvršenju zadaća i rješavanju problema. U Hrvatskom kvalifikacijskom okviru vještine će se odnositi na kognitivne (logičko, intuitivno i kreativno razmišljanje) i/ili psihomotoričke (fizička spretnost te upotreba metoda, instrumenata, alata i materijala) vještine.

STANDARDI

Iskazi o očekivanoj razini zahtjeva i uvjeta prema kojima se ocjenjuje kvaliteta ili koje visoko učilište odnosno studijski program moraju ispuniti da bi dobili akreditaciju ili certifikat. Standardi mogu poprimiti kvantitativan oblik, to su obično rezultati ocjenjivanja prema referentnim vrijednostima, a mogu biti i

MUTUAL RECOGNITION

Agreement by two or more institutional bodies to validate each other's degrees, programmes, or institutions and/or affirmation by two or more quality assurance or accrediting agencies that the methodology of the agencies are sound and that the procedures are functioning accordingly.

PROFESSIONAL RECOGNITION

Refers to the right to practice and the professional status accorded to a holder of a qualification. Owing to different regulations for the recognition of degrees or titles, a differentiation of two groups should be made: *de Jure* Professional Recognition applies to the right to work in a specific country in a legally regulated profession (e.g., as a medical doctor) while *de Facto* Professional Recognition refers to situations of unregulated professional recognition, such as situations in which no national legal authorization exists or is required.

RECOGNITION OF PRIOR LEARNING:

The formal acknowledgement of skills, knowledge, and competencies that are gained through work experience, informal training, and life experience.

SITE VISIT

A component of external evaluation that is normally part of an accreditation process. However it may be initiated by the institution itself. It consists of external experts visiting a higher education institution to examine the self-study produced by the institution and to interview faculty members, students, and other staff in order to assess quality and effectiveness and to put forward recommendations for improvement.

SKILLS

Skills refer to application of knowledge and know-how in performing tasks and problem solving. In Croatian Qualification Framework, skills shall refer to cognitive (logical, intuitive and creative thinking) and/or psychomotor (physical dexterity and use of the methods, instruments, tools and materials) skills.

STANDARDS

Statements regarding an expected level of requirements and conditions against which quality is assessed or that must be attained by higher education institutions and their programmes in order for them to be accredited or certified. Standards may take a quantitative form, being mostly the results of

kvalitativni i ukazivati samo na specifične ciljeve (npr. učinkovitost obrazovanja, održivost, osnovne obveze itd.). Kvantitativni standardi uključuju razine praga uspješnosti koje se moraju ostvariti za akreditaciju visokog učilišta ili studijskog programa. Često se prag ili granica uspješnosti definira kao razina minimalno prihvatljive kvalitete. U nekim se slučajevima standard odnosi na najvišu razinu kvalitete pa se tada smatra «standardom izvrsnosti». Takav pristup može biti rezultat procesa ocjenjivanja prema referentnim vrijednostima ili se može podrazumijevati odnosno, kao takav, može biti prepoznat i među kolegama stručnjacima. Standardi mogu imati različite referentne točke: a) inputi (npr. standardi sadržaja), b) outputi (npr. standardi izvedbe) i c) procesi. Standardi mogu biti općeniti (za pojedine razine akademskih stupnjeva, npr. prvostupnik, magistar struke) ili specifični za pojedino znanstveno područje (npr. referentne vrijednosti za svako znanstveno područje). Standardi se mogu mijenjati i ovisno o metodi postavljanja standarda (npr. određivanje kriterija, utvrđivanje minimalnih kompetencija ili postavljanje ciljeva). Da bi se donijela ispravna prosudba je li određeni standard/prag kvalitete postignut, on mora biti jasno i eksplicitno formuliran te povezan s posebnim kriterijima koji se mogu dalje raščlanjivati u (operativnije) pokazatelje.

Prema tome, standardi su povezani s posebnom kulturom dokaza. U kontekstu sve veće diversifikacije sustava visokog obrazovanja, prevođenje akademske kvalitete u standarde i pokazatelje postaje sve složenije. Često se primjećuje dinamičniji pristup definiranju i ocjenjivanju standarda (mješavina sastavnica koje se temelje na stvarnoj situaciji te onih koje se temelje na potencijalima). Izazov je trostruki: a) smanjiti broj referentnih standarda, b) povezati ih s primjerenim pokazateljima uspješnosti te pri tom uzeti u obzir specifične kriterije u okviru konzistentne kulture dokaza te c) dati dovoljnu fleksibilnost pri formuliranju standarda kako bi se ostavila mogućnost za inovativan akademski razvoj. U Sjedinjenim Američkim Državama standardi i kriteriji često se koriste kao sinonimi dok se u Europi standardi sve više razlikuju od kriterija.

STANDARDI SADRŽAJA

Razina osnovnih kompetencija, relevantnog znanja i vještina u određenom znanstvenom području tj. sveukupnost očekivanih znanja i sposobnosti studenata po završetku studija. Standardi sadržaja oblikuju sadržaj kurikuluma i upućuju na potrebne inpute.

benchmarking, or they may be qualitative, indicating only specific targets (e.g., educational effectiveness, sustainability, core commitments, etc.). When quantitative, the standards include threshold levels that have to be met in order for higher education institutions or programmes to be accredited. More often than not, the thresholds are defined at the level of minimally acceptable quality. On other occasions, the standards refer to the highest level of quality, thus being considered as “standards of excellence”. These may result from a benchmarking exercise or be asserted implicitly, being so recognized by the peers in a collegiate way. Standards may have different reference points: (i) inputs [e.g., content standards]; (ii) outputs [e.g., performance standards], (iii) processes. Standards can be general (for a degree level, e.g., a Bachelor’s or a Master’s Degree) or subject-specific (e.g., discipline benchmarking statements). Standards may also vary by different types of standard setting methods (such as criterion-referenced, minimal competency, or objective setting methods). In order to judge properly whether or not a particular standard/threshold level of quality is met or not, it has to be formulated clearly and explicitly and related to specific criteria which can be further divided into (more operational) indicators.

Standards are thus related to a specific culture of evidence. In the context of the growing diversity of higher education, the translation of academic quality into standards and indicators has become complex. Often, a more dynamic approach to defining and assessing standards is visible (a mixture of reality-based components and potentiality-focused ones). The challenge is threefold: (i) to diminish the number of reference standards; (ii) to relate them to appropriate performance indicators while also making use of specific criteria within a consistent culture of evidence; and (iii) to provide for sufficient flexibility in the formulation of standards in order to allow for innovative academic developments. Standards are often used synonymously with criteria, as in the United States, while in Europe, standards are becoming increasingly distinct from criteria.

CONTENT STANDARDS

Level of core competencies, relevant knowledge, and skills within a subject area, i.e., everything a student should know and be able to do. Content standards shape what goes into the curriculum and refer to required inputs.

OBRAZOVNI STANDARDI

Razina uvjeta i zahtjeva vezanih uz različite faze obrazovnog procesa i odnos između tih faza kao što su inputi, procesi i outputi. S obzirom na obrazovne resurse, programe i rezultate te studentske performanse postoje različite vrste obrazovnih standarda (standardi sadržaja, standardi izvedbe, standardi stručnosti i standardi mogućnosti učenja).

IZVEDBENI STANDARDI

Razine ovladavanja građom koje se smatraju primjernima ili prikladnima odnosno specifikacije razina studentskog rada radi zadovoljenja standarda sadržaja. Izvedbeni standardi oblikuju očekivane ishode obrazovanja.

STUDENTSKO VREDNOVANJE NASTAVNIKA

Postupak uporabe studentskih inputa povezanih s općim aktivnostima i stavovima nastavnika. Ova opažanja omogućuju ocjenjivačima da odrede stupanj usklađenosti studentskih očekivanja i stvarnog pristupa nastavi. Od studentske se evaluacije očekuje da će pružiti uvid u stav i držanje nastavnika za vrijeme nastave (pristupačnost, širina pogleda, zabavnost, kreativnost, strpljivost itd.) i/ili u sposobnosti nastavnika (da objasni građu, motivira studente, navede studente na razmišljanje, ispravi pogreške na prijateljski način, pruži informacije na učinkovit način itd.).

STUDENTSKA ANKETA

Metoda ocjenjivanja koja se koristi anketama i intervjuima radi utvrđivanja zadovoljstva upisanih studenata studijskim programom, uslugama, resursima i drugim različitim aspektima njihova akademskog iskustva. Od studenata se obično traži da odgovore na niz otvorenih, zatvorenih ili telefonskih pitanja. Anketa može uključivati upitnik koji se ispunjava na nastavi, upitnik upućen poštom ili elektronskom poštom, telefonsko ispitivanje te intervjuiranje (standardno, osobno ili u fokus-grupi). Studentske se ankete provode uz relativno niske troškove, a u njima mogu sudjelovati ispitanici iz širokog područja. Budući da one iz studentske perspektive mogu prikazati što se događa u određenom trenutku na određenom učilištu, ankete su najprimjerenije za koncizna i neosjetljiva pitanja. Neki bi promatrači mogli postaviti pitanje njihove valjanosti ili pouzdanosti kao i relevantnosti za akademsku politiku.

EDUCATION(AL) STANDARDS

Level of requirements and conditions regarding different stages of the educational process and the relationship between those stages, such as inputs, processes, and outputs. Various types of educational standards exist with regard to learning resources, programmes, and results, in general, and student performance (content standards, performance standards, proficiency standards, and opportunity-to-learn standards).

PERFORMANCE STANDARDS

Levels of achievement/mastery that are deemed exemplary or appropriate, i.e., specifications of how good the work of a student must be to meet the content standards. Performance standards shape expectations for educational outcomes.

STUDENT EVALUATION OF TEACHERS

The process of using student inputs concerning the general activity and attitude of teachers. These observations allow the overall assessors to determine the degree of conformability between student expectations and the actual teaching approaches of teachers. Student evaluations are expected to offer insights regarding the attitude in class of a teacher (approachable, open-minded, entertaining, creative, patient, etc.), and/or the abilities of a teacher (to explain things, to motivate students, to help students think, to correct mistakes in a friendly manner, to offer information efficiently, etc.).

STUDENT SURVEY

An assessment method that uses surveys and interviews to ascertain the satisfaction of enrolled students with programmes, services, and different other aspects of their academic experience. Students are usually asked to respond to a series of open-ended, close-ended, or telephone questions. The survey may include in-class questionnaires, mail questionnaires, telephone questionnaires, and/or interviews (standard, in-person, or focus group). Student surveys are relatively inexpensive, easy to administer, and can reach participants over a wide area. They are best suited for concise and non-sensitive topics, being able to give a sense, from the student perspective, of what is happening at a given moment in time, in the respective higher education institutions. Some observers may question their validity or reliability, as well as their relevance to academic policy.

ISPITIVANJE VALJANOSTI

Postupak kojim se donosi prosudba o tome je li program ispunio zahtjeve za stjecanje određenog akademskog stupnja po njegovu završetku i koji provodi relevantna ustanova s ovlastima za izdavanje akademskih stupnjeva (samovrednovanje ustanove) ili relevantan odbor koji provodi ispitivanje (ispitivanje valjanosti koje provodi vanjsko tijelo).

RADNO OPTEREĆENJE

Vrijeme (izraženo u satima) za koje se očekuje da će ga student na određenoj razini/ciklusu utrošiti kako bi postigao očekivane ishode učenja. To vrijeme uključuje sve aktivnosti vezane uz učenje koje se očekuju od studenta (predavanja, seminari, vježbe, samostalno učenje, pronalaženje informacija, istraživanja, rad u grupi, praktičan rad, stručne posjete, ispite).

ZDRUŽENI AKADEMSKI STUPANJ

Kvalifikacija koju zajedno izdaju dvije ili više ustanova visokog obrazovanja na temelju združenog studijskog programa. Takvi združeni studijski programi temelje se na zajedničkoj odgovornosti u sljedećem: definiranju ciljeva programa, razvoju kurikulumu, organizaciji studija, vrstama kvalifikacija koje se stječu. Združeni akademski stupanj može biti izdan kao: dodatak jednoj ili više nacionalnih diploma, diploma ustanove koja nudi program združenog studija a koja nije dodatak ni jednoj drugoj diplomi, jedna ili više nacionalnih diploma službeno izdanih kao jedina potvrda kvalifikacija koje se stječu određenim združenim programom.

VALIDATION

The process by which a programme is judged to have met the requirements for an award by a relevant institution with degree-awarding powers (institutional self-evaluation) or by a relevant examining board (validation by an outside examining body).

WORKLOAD

Time (measured in hours) expected to be used by a learner at a certain stage/cycle to achieve expected learning outcomes. Time involves all activities related to learning and expected from a student (lectures, seminars, tutorials, individual studying, search of information, research, team work, practical work, study visits and exams).

JOINT DEGREE

Joint degree is a qualification issued jointly by two or more higher education institutions on the basis of a joint programme of study. The foundation of such joint programmes lays in joint responsibility in the following areas: definition of study programmes' objectives, curriculum development, organization of a course of study, types of acquired qualifications. Joint academic degree may be issued as: supplement to one or more national degrees, degree of an institution offering joint programme of study which is not a supplement to any other degree, one or more national degrees officially issued as the only confirmation of the qualifications acquired after completion of a certain joint programme.

LITERATURA:

1. Vlasceanu L., Grunerg L. i Parlea D., Quality Assurance and Accreditation: A Glossary of Basic Terms and Definitions, UNESCO-CEPES (European Centre for Higher Education), 2004., Bucharest, dostupno na: www.cepes.ro
2. Education and Culture, SOCRATES-TEMPUS, Uvod u projekt «Usklađivanje obrazovnih struktura u Europi», Sveučilišni doprinos Bolonjskom procesu, 2000. do danas, dostupno na <http://tuning.unideusto.org/tuningeu>
3. Nacionalna zaklada za znanost, visoko školstvo i tehnološki razvoj Republike Hrvatske, Združeni studiji, 2007., Rijeka
4. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, Polazne osnove Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira – prijedlog, 2007, Zagreb
5. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, CARDS 2002., Vodič kroz osiguranje kvalitete u visokom školstvu, 2006., Zagreb